Массе а мехкий пролетареш, вlашаrlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувла 1923 шера дениз • ЕРА, 14 март, 1974 шу. • № 32 (5323). • Мах 2 кап.

ФРАНЦЕ ПРЕЗИДЕНТ Ж. ПОМПИДУ ДІАВАХАР

АДЛЕР, 13 март. (ТАСС). Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретарана, СССР Лакхехьарча Совета Президиума членана Л. И. Брежневна вlашаrlкхетар беседаш ен бена уккхаза хиина Французски Республика Президент Жорж Помпиду тахан Париже дlавахар.

Франции СССР-ан мечтахьалхенаний байракхашца егича аэропорте Президент накъаболийтина вар КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума член Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхьича мехкашцарча гlуллакхий министр А. А. Громыко, Гуьрже Компарте ЦК хьалхара секретарь Э. А. Шеварднадзе, Гуьржийн ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Г. С. Дзоценидзе, Гуьржийн ССР, Министрий Совета председатель Г. Д. Джавахишвили, Францера Советски Союза посол С. В. Червоненко, КПСС ЦК Генеральни секретара помощникаш А. М. Александровн А. И. Блатовн, КПСС Краснодарски крайкома хьалхара секретарь С. Ф. Медунов, Краснодарски крайисполкома председатель Г. П. Разумовский, СССР МИД-а коллеги член Ю. В. Дубинин, СССР МИД-а протоколан отдела заведующи Д. С. Никифоров, кхьбола официальни нах.

Франце Президентаца Париже дlавахар кхьича мехкашцарча гlуллакхий министр Мишель Жобер, республика Президента канцеляре генеральни секретарь Эдуард Балладюр, кхьича мехкашцарча гlуллакхий министерства генеральни секретарь Жоффруа де Курсель, кхьбола официальни нах.

Мичара хьадолалу саго вахар? Эттара хьалха шьынгара, тlаьххьа доьлгара долалу.

Саг вовзарие, цох доьхуьча гlуллакхех, къахьегамцарча, шай декхарнаьрча цун безамех, шийна гонахьара хьал цо тlа ирита ца хайча мах бу вай ца хьалкхеоьча дезале, хlаьта дезал мента ба, цуьна нехьара гlуллакхаш дайзачо мах бу вай цига хьадхийнача саго.

Мехча бесса хlаране вахар дlадолалуй а, массанна а Даьхе дlайолалу шай цlен юкъара. Цига боьлх цо шай хьалхарчи тlа, уккхазара вола ца лахара юкъе, уккхазара дlахьу цо дай-ненной бован, шовй дезале хилла шийна вез тийниа дика гlуллакхаш.

Вай мехка хlара дезал социалистически общества доьхьа да. Хlара хьача цига вlашн дувзаделла да нахьа общественни шовйн хьашташ. Цундухьа Советски пачхьалкхено шай лоррlарча декхарех цьl лоархl советски дезал чlоагlа хилийтар. Саг йоалларана, нахьре ахарахи, дезалахи дола ССР Союзан советски республикийн законодательства. Лардаш тlа балгадаьюккхар вай мехка дезал чlоагlа кхаьйтараш прав долаш хьалкхебараш дарриге хьалаш хьакхела хилар. Дезал вайнига хьалуд коммунистически морален принципаш тlа, наьрчи сеагтонан хьатарра бокъонаш хилара, вlашц лоаркlаш, дигуйна цхьане доагlаш хилара принципаш тlа.

ВАЙ ДЕЗАЛ

Дезала лоархlамегlара дехар да барош нека сийдергдалла хьалкхеар. Цо цуьна тlадиллад советски общество, хlаьта цуьна хьалхашо цу гlуллакха ца бехктохаче а ба.

«Вай барош, — аьнна А. С. Макаренкос, — уж хургlеда вай цхьана граждански а дерригача дуьне гражданин а ба. ...»

[illegible]

... дол ... уж ... кхачуьга ладугlаш, цуьгара масла доаш долла. Уж хьалхьал, дика оьмалаш болаш, хьоа гlуллакхан доахбаш, хьаланган белаш, цоллагlче кхьаьх бале а даха ба-хьи белаш хьалкхебар да дайн-ноанойн декхар.

НОВКЪОСТ Л. И. БРЕЖНЕВ АЛМА-АТА ВАХАР

АДЛЕР, 13 март. (ТАСС). Тахан Алма-Ата вахар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев.

Аэродроме новкъост Л. И. Брежнев ранхьвоьлакхаш дар КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхьича мехкашцарча гlуллакхий министр А. А. Громыко, Гуьрже Компарте ЦК хьалхара секретарь Э. А. Шеварднадзе, Гуьржийн ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Г. С. Дзоценидзе, Гуьрже Министрий Совета председатель Г. Д. Джавахишвили, Францера Советски Союза посол С. В. Червоненко, КПСС ЦК Генеральни секретара помощникаш А. М. Александровн А. И. Блатовн, КПСС Краснодарски крайкома хьалхара секретарь С. Ф. Медунов, Краснодарски крайисполкома председатель Г. П. Разумовский, кхьбола официальни нах.

Накъаволакхеш хиинарешта юкъе вар Советски Союзера Франце посол Жак Вимон.

Л. И. БРЕЖНЕВА ФРАНЦУЗСКИ ЖУРНАЛИСТАШЦА ДАЬ КЪАМАЬЛ

10 марта КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева тlэийцар Франце керабоа-зал, радио, телевидение керттерна органий векалаш болча французски журналистий группе.

Французски республика Президентаца Ж. Помпидуца ше вlашаrlкхетаргахьарца юкъаенна, кхеттайоалонна лаьрхlа, йола заявлени йир Л. И. Брежнева, корреспондентий хаттарашта жоп делар.

Франце Президентаца вlашаrlкхетаргвоалаш майседенача гlуллакха ше рьаза хилар хьалкхайкадир Леонид Ильич Брежнева, кхо шу соагlча хана чуьхь Ж. Помпидуца ца хlаиз гдезлагlа вlашаrlкхеткlга хилар белгал а даьккха. Цу гlулакхо ше дог теша а деш хьаьюкх 1971 шера Париже кулгаш яздаьча Советски Союзан Францияна юкъе цхьана гlуллакхаш леладара принципаца а хlаьта миттa 1970 шера Москве кулгаш яздаьча консультацей хьокъехьарча протоколага а хьежжа пачхьалкхенашта керте латтарий барамe советско-французски вlашаrlкхетарашн вlашн еш йола консультацеши массарна гlулакх а кхиния хlаьтта хилар.

Пицунде хургдола вlашаrlкхетар доьшача юкъегlа хургда. Иза — алйха балха вlашаrlкхетар. Президентаца шайн рйй оаха протоколан мероприятеш оалаш ерашта мамогта кlезита гlа ха йоаен хорта белаш йолла перегонорайта ...

Москве, Париже, Заславье, Рамбуйе, вlашаrlдеттаденачча хана тхоль хlаране тха дейнч а овгlонне е царех хьаьдена хьаштдоаш доле ... а доаш наргlатта гlоттадора. Хlана а миттa хургда ... четаш ва со.

Со дог тийша ва, Пицунде тха хургдола къамаьлаш доттагlала уйлаьйна хорта белош хургдолгах.

Оаха боьккха доархlам бу вlашн ера консультацей, боахар дlахо Л. И. Брежнева, Советски Союз а Франци а шоай дан-хиннахьа вlашн хоам бе гlерт воашта хьаштдолаш долча дошах. Миттa вlашн хоам бец мотт ... хиннай дукха ха йоьцаш СССР кхьича мехкашцарча гlуллакхий министр А. А. Громыко, визитаца Париже вaха волча хана.

Кхи фу дла безам бар са шуга, французски лепаьйоаллон аналашка? Вай хана общественни мнени хьакхлийтарех пачхьалкхенашта юкъе цхьана леладу гlуллакхаш чlоагlдарех гlулакха бовккхач, лоархlаме да лепайоалув, телевидени, радио. Цу бакъахьарча гlулахке юкъе шоашкахьара ... дакъа доацарлолга ... ...

[illegible]

ФРАНЦЕ ПРЕЗИДЕНТ ЖОРЖ ПОМПИДУ ХЬАКХАЧАР

СОЧИ, 12 март. (ТАСС спец. корр.). Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретарица, СССР Лакхехьарча Совета Президиума членица Л. И. Брежневца вlашаrlкхетар дукха тахан уккхаза хьаькхаьча Французски Республика Президент Жорж Помпиду.

Францин СССР-ан пачхьалкхенаний байракхашца егича аэродроме Президента накъавеана вар КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума член Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхьича мехкашцарча гlуллакхий министр А. А. Громыко, Гуьрже Компарте ЦК хьалхара секретарь Э. А. Шеварднадзе, Гуьржийн ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Г. С. Дзоценидзе, Гуьржийн ССР Министрий Совета председатель Г. Д. Джавахишвили, Францера Советски Союза посол С. В. Червоненко, КПСС ЦК Генеральни секретара помощникаш А. М. Александровн А. И. Блатовн, КПСС Краснодарски крайкома хьалхара секретарь С. Ф. Медунов, Гуьрже Компарте Абхазски обкома хьалхара секретарь В. О. Кобахия, Краснодарски крайисполкома председатель Г. П. Разумовский, Абхазски ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Б. В. Шинкуба, Абхазе Министрий Совета председатель Ш. М. Татарашвили, СССР МИД-а коллеги член Ю. В. Дубинин, СССР МИД-а протоколан отдела заведующи Д. С. Никифоров, кхьбола официальни нах.

Накъавоалархошта юкъе вар Советски Союзера Франце посол Жак Вимон, пресса векалаш.

Франце Президентаца цхьана веана кхьича мехкашцарча гlуллакхий министр Мишель Жобер, республика Президента канцеляре генеральни секретарь Эдуард Балладюр, кхьича мехкашцарча гlуллакхий министерства генеральни секретарь Жоффруа де Курсель, кхьбола официальни нах.

«Адлер» яхача аэропорте беседаш хургйолча Пицунде дlаваха Л. И. Брежнев а Ж. Помпиду а.

ЖУРНАЛИСТАШТА ЯЬ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

12 марта КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума члена Л. И. Брежнева Французски Республика Президентаца Ж. Помпидуца беседа хиначул тlехьагlа Советски Союзен Францин векалаша пресс-конференци йир Пицунде болча советски кхьича мехкийн журналисташта.

Пресс-конференце lобийшаз тахан газеташна кепатохаш бола, Л. И. Брежневнен Ж. Помпидунен юкъе хиннача беседах бола советско-французски хоам.

Советски векало Л. М. Замятина lобийшар кегийлоашка лаьрхlа яь укх тайпара заявлени: КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева тlадиллад сона тахана Франце Президентаца беседа массаза а санна тейп-тайпарча доккъоьна цхьана леладу советско-французски гlуллакхаш дlадо кlоаргдара ше lалашьяне пайдана лоархlаш хиларех кепайоазон векалашна доаш болга.

Хетарашта гуьчахьа йорта болаш дlа-юха датабоьлар цхьана гlуллакхаш леладарех вlашн консультацеш яьккха дола принципий хьокъехьарча доккхача дола советско-французски документий тlа отталаьча хьалхашка хьежжа хилар.

Тхона хетачох, цу беседа хьахьоккхаш, Советски Союзан Францин юкъе доттагlала тlехь цхьана леладу гlуллакхаш ... дегlадоалалара тlаберзабаь жакъ ше наборра чалхболхаш хьалар а цу цхьана леладеча гlуллакхашта керда импульс вла уйла хилар а.

Французски векало Ксавье Маркетте пресс-конференце белгалдаьккхар, Франце Президентаи КПСС ЦК Генеральни секретарая юкъера переговораш доттагlала хьалонка, хатардараш мамогта гучахьа дуьла гlерташ дlадолаваена хилар.

Тахан хиннача беседаша хьаьюкх лоархlаме дешаш иллара дувцаш хилар.

Цул тlехьагlа советски французски векалашта жоппаш тийлар журналистий хаттарашта. (ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВА Ж. ПОМПИДУЦА ХИННА КЪАМАЬЛ

13 марта хьалхарча ах дийнахьа массехи сахьата къамаьл хилар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума члена Л. И. Брежнева Французски республика Президентаца Жорж Помпидуца.

Вlашн теман беннача хьалхашна дlахо а дийкав советско-французски отношенеш ... дуьне халкъашта юкъера ... актуальни проблемаш.

(ТАСС).

ДЕГАГАРА ДЕГАГА БОДА НИКЪ

«Социализмана карагІдаьлча эттаре доьккхагІдар къаьмнаш доьналлаш даздастадар да,—аьлла КПСС Программа тІа. — ВІаь совгІа къам даха Советски Союз синна болча мехка хьаьвй советски пачхьалкхе, [illegible] хІаделлинад къаьмнаш стройх юкъахеца уж экономически культурни хьакхелла цхьаьтерра да хилар. Эттаре хьалхарча аргІана санлакь-доккхача эсенй хьалгІа кошкъостьлина а доьлш, вІаьш шеккарашна дача новкъостьлина чІогІІаго а хуьлиш, эрригача советски къамий республикашна шоайнига хьаьнй вІаьмара промышленность, хьалхенай болхлой классеи интеллигенцей къамии кадраш, догІадоалаьнй форма къамани чулоцам социалистически бола культурах».

Цу дорда тІа хьахиша вай мехка цхьалкъанй доттагІал молла гІа тІехкахьчна хаво [illegible] чаккхельнад. Из вы а хилар, догІа а дора граждански тІом хьалттача шеранна, мокх цу тІемо бохабьача хана, мехка социалистически индустриализаци юрто боалама коллективизации дьча шерашка, хІаьта иштта Сийлахь – боккхача Даьзен тІомa вІа хьача а.

Вай мехка коммунизм хьалхаш беча беррагча новгІа парте массаш а теркам тІехьийтаб советски къамаш гаргоаран уж догІадоаладаран.

Коммунистически парте декински къамий политиках дахьа баркат Нохай-Юрта район къахьегамхошка а цхьачад. Хьалха тІехьайнаш бийден маІнир хиннача тха районах хІаьа экономически культурни догІаена кеттиг хиннай. Из къахиннад карча эшарашза долча къонех болча наха, эттара хьалха эрсаша, новкъостал а дош. ХІаьта из доттагІал хьалоагІа гаьннара. ХІаьг тхоза лоалахарча Бачинховски, Новолакски, Казбекски районашка бахача боккхийча наьха шоай гаргта шеьра цохчий котт доаш ба. Из ІоцабаьБ пачхьалкха Іаьлало къамашта шеза никь сийнача хана.

Цу хана леладе нашкхьла хиннача доттагІала паргІато наьлар Октябрьски революци эттьадьча. Райони а кахьелпарча а партийни организацеш хаддана теркам тІабохийт къахьегамхошта интернациональни кхетам баларо. Цхьан дола дешт уттакт парте районе пленумашка, кхьтеш доттагІала идеи дІайоашйтара опыт Іоалича махьащийча партийни организацей отчеташ ла лаянгІ, ва опыт кхьчарга дІахоьчийт.

Парте обкома Х пленум хиннача тІехьагІа дика тоабеннаб тха партийни организацеш бола бахача наьха интернационални кхетам балара бола. Цу пленума решенеша махкара социалистически интернационализма идеи дІайоашйт национализма гІулакхашта дуьхьала къовсам а лоаттабеш.

Идеологически болх [illegible]

пайда ц дуккхача наха [illegible] болча пропаганда эрригача средствах. Цуна тІабераьбь ба агитаторий, политинформаторий, «Знание» общества лекторий, комсомольски а кхьча общественни а организаций, массерча образовательни школай, культура учреждений болх.

ДІадахача 1973 шера халхьний доттагІалах, пролетарски интернационализмах, СССР социалистически къаьмаш хаттьашаш догІадоаладаре хьакьехьарча парте лекцеш, кьмча темаех дукха лекцеш йийшар, доттагІала сийренаш йир, лоаладарча Дагестанарча къахьегамхоша [illegible] вІаргІакетараш хилар.

Дагестана Новолакски районе вхардой социалистически сиц дь. Цо хоагІаш тха районаха а йийр. дІайолийр тха колхозхошта шу. Иштта хьадоагІа из массех шу хьалхе даьа. Цу хьа доьха новгІъостал ну шаьна а районаш экономикен культуреи догІайоалара ВІаш делегацеш уйдьт, производство хьалхо латтарашеа дІайоаьайт шоай опыт, новаторашка дуц шоай балах аьша, эшача вІашк новгІъостал ду.

ДІадахача шера дохха лоа дилла хьайбай фермашцара бусаш лоладир. Тхоа новкъостал до вортолчаш йьжор. Иштта кІалйисар новолакский фермаш а. Цига хьача галош шальтар сона. ХІаьта цу фермашка бода ишь мукъебаьна, цига баха парна новкъостал дир тха механизатораша.

Йоат дийа хьалкхашо новлакскаша дІадахача шера. Из чуцача новгІъостал деш хилар тха хоташ бола механизатораш.

Шерагара-шерага шерьу тха районе Гагарина цІерагІа Новолакски района Орджоникидзе цІерагІа колхозашта, тха А. Шерипова цІерагІа колхозаш цу района «Тухчарский» совхозаш юкъера социалистически эсь. Цо чІоагІду районий къахьегамхошта юкъера доттагІал.

Боккха теркам тІабохийт кхетарна баха А. А. Жданова, Х. Нурадилова, А. Шерипова цІерагІа колхозий (партсекретараш Б. Исаев, А. Эстамирова, Х. Умаров), Ялхой-Махкара Беной-Веданерчен юкъерча школай юкъарча партийни организацеш.

Колхозий эррига юкъахьахаш партоорганизацешна бола баш а колхозхошта хьалкъай лекцеш доттагІала идеи чуерча дІайоаьйташ бола агитаторий, политинформаторий, «Знание» обществе лекторий гоуппаш.

Районаш а юкъахьарча а партийни организацеша къахьегамхошта кхетам [illegible] бахча бола доккха новгІъостал ду дІанаха пятилетка кхоачагІа хоадамбеш дола шу тоаланча чаккхьашхара.

Лахтаниарей цхьайбаьнаш бола продукташ дукхагІа ерр лаьла кийчъарай тІехьарча Ерригсоюзни социалистически эхьа юкъе а бена, районе кхь-

[illegible] ххоашкхар 1973 шера пачхалкхашта хІа, дулх, тхьаькъ, гІаьрараш, бьалаш, шура, фуаш, тха доаккара планаш. 1972 шера дахьандачІа 6 процент дукхагІа даьккхар дулх, 9 процент дукхагІа кийч а дир.

Доаккхий лакхарай тІамада района ахархоша укх пятилетка дихьагІа, кьерстабеча шера. Партега, советски дахьарга КПСС Центральни Комитета дахьа Кхайкарала мадонгІара жоп дала дерхІаш, 1974 шере дахьташаре хьайбашкара йоала продукташ дукхагІа ехаран кийчъарах бола юрта боахама болхлой Ерригсоюзни социалистически [illegible] КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК совий хьал а дахьа, шерра социалистически ялла дІайоладьй. Укх шера 3967 гектара тІа фийг бола хлат, цунах 2000 гектара тІа гІераха дийна хІа, 904 — хьараш, 703 — тхьаьк, 253 — гІарараш, 151 гектара тІа бахалкараш дика хьалхадде лоьрІал.

Уж дешкоаш кхочашдера къахьегамхой сарпагІбоахаш боккха болх бу района партийни организацешна, дика дІабоахийт парте КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленума сошдь, данна хьоаль Кхайкарай сошдаш.

Района идеологически бола къахьетта дика беш а лалунгІьрашта берхе хургдолаш хьехам бола дошш а ба агитатораш политинформатораш бола И. Аваев, У. Гайтарбиев, Х. Алиев, И. Алиметханов, А. Магомадов, З. Эльдаров, С. Бабаев, Н. Арсемикова, А. Кочумова, В. Белина, В. Наш,

Района беча шоетана бола йоккха доттиг доаш дІахьхача шахо кхьалосача веча гІулакхашта дукхала, къаьтта хьалха дукхьала лоттабеча къоаш. Дм массаш а хьалхий халкъий доттагІала воастагІа. Масала, бусалба дешо хьаш бусалба дм да делабу дах гІарарам ба, уж гоама хьад бола, парна гІулакх тилар хьавом да йааш, новстагІал, цабезам уттабу хьалкъаьнта юкъе. Дьна цу хьалхарча хьедама дукхьала бока бол коммунистически наюлий, дІадоаьйт вай мехка халкъий къамаш интернационализма буьлахайша, цар вІашк ду векарашка дола новгІъостал, царна юкъера доттагІал. Из бола беш а тха эррига юкъахьаьккара партоорганизацеш, «Знание» общества лекторий, культура учреждений болхой, оргтехника интеллигенциш Атеистически болх къаьхта дикагІа бу парте обкома X-чІоаш районе XIV-чІоаш пленумаш хьаннача тІехьагІа. Дьна а дІахахача замаз юкъенаха гІулакхашта а дукхалара кхетам дуы болаа бол бу вечаа Советни а. Цу кьаьгахьа боккх асерхІам болаш а корташка хІано шера хула граждани сходаш. Цига кьайльгаддоша дуеш вакара мелакита нешкарло еп дола тІаеваш.

[illegible] бола ойла [illegible].

Юкъьарчарча парторганизацешна комсомольски бола тІаберабу кагирхошта советски патриотизма [illegible] интернационализма кхетам балара, хьалхашта шиллера доттагІа чІоагІдара.

Боккха дерхІаш болаш а школаи хьадагІахкуча тІехьанаша интернационални кхетам балара. Из дарьала гІулакх ду хьахархоша, школай комсомольски пионерски организацешна, Кхетама болх дика бу Нохай-Юртарча, Ялхой-Мехкарча, Майюртарча, Зандакарча, Бачи-Юртарча, Беной-Веданарча юкъерча школай, № 14 болча школа-интерната коллективашна. Цар [illegible] ду дайерхьа [illegible], Нохай-Юртарча юкъерча школа дешархой дайре хьайла бу вІашка дахкаш мароеш цу да, парна дагІа тІа хургдолаш [illegible] еІіай.

Доккха доттагІал доттгаду барзне Дагестанарча, Гурзарча, вай мехка [illegible] хІаьте иштта социалистически шолашкарча а пионерашна.

Сонака «Нохай-Юрта лоаманагІа баькха хиаг Новолакски района школашкара комсомолецаш, пионераш, дешархой.

Школашка а интернациональни доттагІала клубаш. Берашна боккха бусаш лоаттабу кхьчачарча шоай найсархошца. Письмаш, открыткаш, альбомаш, значкаш, фотографеш, цІокаш дІа-юха кхуьлйт. Масала, Беной-Веданарча дешархоша из бусаш лоаттабу Курскерча, Даманерча, Владивостокерча дешархошца, хІаьта Байтаркерча школа пионераша — Волгагарча пионерашца.

Школашта бераш кхетаду вердошк, тІема, къахьегама дикайча традицешца. Звадакъа юрта хьо километр гаьна йора доаеш да Сийлахь-боккха Даьзен тІем тІа фашисташна тІом беш чуйтача, Л. Вл. Жуков командир хиннача самолета экипажа хаш. Цунга чІоагІа хьожаш ба пионераш. Цу экипажах бола дукха материал гулъьнй вар.

Боккха дерхІам болаш да халкъий доттагІал чІоагІдара тха школашка кхачахьара 1ье; керзой-чаьн хилар в. ХІаьта цавех цхьабаташ массаш а баьа юле а бу. Цар сий ду. Масала, революции дика Ікеш и тха районе доккха чий деш бола хьехархо, Социалистически Къахьегама Турпал А. В. Стоянова.

Района парткоми, комсомольски организацеша, школашка, культура учреждениешна халкъий интернационални доттагІал чІоагІдара, къахьегамхошта интернационални кхетам балоа тІехь беча балхо доккха новгІъостал ду района экономика а культура а лакхьара. Цудуьла районерии партийни организацеша хаддаш йоккхо ю цун.

В. ЯНГУЛЬБАЕВ,
КПСС Нохай-Юрта районна хьалхара секретарь.

КАРАГАНДИНСКИ ОБЛАСТЬ. «Осакаровский» аха совхоз Центральни Казахстанан [illegible] ба. Боккха [illegible] долаш, [illegible] гаргта да, цхьа бар гаргта говр, алат дІадуьш 10 000 гектар лаьта да.

[illegible] доккха латт боккха дош бола пайда. Дукха дІалаьча шера цхьан миллион гарита сом пайда хилар, хІаьта хьала чаккхьшанча [illegible] пятилетка хьалхьа шера — 2 миллион [illegible] сом. Уоал пайда беш доккха дагІа [illegible] хьайбаш [illegible] катирхой бригадашна.

СУРТА ТІА: укх [illegible] [illegible] Іаьсай [illegible] дІахоач.

С. РЯБОКОНЯ сурт.
ТАСС фотохроника.

Кердачох боккха пайда боал

Мехка халкъа боахама парафинаш дукхагІа эшаш хилара дуьйлдеша, да уж арадоцача бола технологи эрга а дахкха кхьсари цунца цхььана потребителаш Іалашбара бола способни средствани хьавда хувари.

1962—63 шерашка «Гипрогрознефта» института лаборатораша «НИПИНефтехимавтомата» института Воронежски лаьрхІа бола конструкторски бюроа цхьана кийчбир параданаш парафин Іоттие а доттаза цунна упаковка ера бола опытни автоматически линия. 1967 шера из а эксплуатаце дІаелар. Грозненски меналаьтта чакхдоахача заводера парафин шоа автоматически Іо а дотташ упаковка еш бола опытно-промышленни установка. ХІаьта цул тІехьагІа цу дола промышленни эксплуатаце дІаелар [illegible] юкъахьала [illegible] параде.

ХІаьт вай мехка дерфон ера хьа а бокаш а хул продукци. Цига [illegible] парафин [illegible] СШЛ-е, [illegible], Австрия, Эфиопия, Испания, Гвинея, кхьчача пачхьалкхашка.

Укх шера [illegible] бетта пачхьалкхен комиссе пачхьалкхе дийнаь Эвак лоаф «Грозненски меналаьтта чакхдоахача заводе арадоцарна расфасовани парафина.

ХІаьь бола беш бола цу установка лаьда хьалхеш латт хьа тІа а арганьашка установка.

Вай техника ала ышо болага да расфасовка а еш вай мехка парафин ародаккхара хІамзарча технико-экономически дІалехвашка кьежа карладелладаьа лаьшен лаьча горошкарча заводашка а цу тайпара парафин ародаккхача доттаджда да дІаша. ДІадахача шера установкашна дола технически документаци дІахьар Ленинградерча, Куйбышеверча, Львоверча, Бакуерча, Магаданерча, кхьча городашкарча проектни институташа заказаш. Меналаьтта чакхдоакха заводаш бокъа областнашкара Грозне [illegible] институташ [illegible] декъашкара [illegible] [illegible] консультацеш кийчдар.

Парафин [illegible] автоматически Іо а дотташ упаковка ера боккхача установка боккха пайда бу, хІаьта цуо производства культура лакха а, дика тоалеттад къахьегама, санитарно-гигиенически хьалаш, кхьалехшиалий [illegible] хилийола технология. Парафин Іо а дотташ контейнера, таллара, цунна упаковка ера эррига процессашта операцешна автоматизаци [illegible] а. Плотни хьелахь [illegible] парафин контейна [illegible] упаковка а еш дІахьалкйе, Вагонаша, контейнераш, ма [illegible] дІадахьайта бола даш да цу тайпара хьалхь парафин. Иштта парафин потребителашта дІахьхьайтара прогрессивни найдахее хьалхара хеттр а дащ тІа-тІа дукхагІа вадара юкъадоаладаш латт парафина иштта транспортировка етта.

Парафин Іодотташ, дІалакхаш, цунна упаковка еш бола вай Даьхен установка хувала технико-экономически хьеджамашка дилхача дІаша вай дахьегІа а дохаш арахьарчарад.

П. ВЕГУНЦОВ,
«Грозгипронефтехима» института проекта [illegible] инженер.

БОЛХЛОЙ ПРОФЕССЕШ ДИКАГІА ІОМАЯРА

Болхлой классе [illegible] [illegible] ера [illegible] профессионально-технически образовани системе. ХІара [illegible] 800 [illegible] совгІа вІашагІ [illegible] ПТУ.

ХІаьта а дуга [illegible] болх [illegible] квалифицированни болхлоща. Мехка дукхача городашка хьахул кагиркой къахьегама тІаберзабара, кхуьш боагІача тІехьа профессеш бевзам тІа [illegible] кхи фермий а. Ленинградерча цхьайолча юкъерча общеобразовательни школашка хьожаргда вай.

Выборгски аагІорахьа, [illegible] болча болхлой районе а [illegible] тайпара дешара заводаш. Из [illegible] ц, укхаза даьш цул даккхерча классашкара кхуьш боагІараш бале а. Е профессионально-технически училища а ц, цига деша багІарашна балха специальность Іомайой а, тоьла теоретически кийча хьой а. Е цен а цу. хІара муІарагІа латташ станокаш [illegible] а.

Из а дешара-производственни комбинат. Хелкъа образование районеи стделена цхьана шу цу хьалхагІа балха профессей школа [illegible] промышленни формашка — «Позитрон» «Электроника» яхача Іимни-производственни объединенешка, «Ведтрансприбор» яхача заводе, Карл Маркса цІерагІа объединене.

Къахьегамхой депутатий городской Совета исполкоми школьникашта [illegible] хІаьта предприятешна кхьчча кІаьшарча станокаша, тайтара косебешка кийчьяхь сердалох таблоша тІар-тета дужаду приборашка чуоттазий. Заводской цехашкара хьехархой — опыт бола болхлой баьшаш.

Иштта хьехаршинй заводий — комбинатга дола дарий профиль [illegible] дешара дешархошта йоаккхйташ бола ях производственни участокаш. Специальностерий а иштта цьадагадоххарагІа [illegible] болашни предприятешта малагІа болхлой кадраш эшарга хьахьокхаш я. Кхуьш боагІарий укхаза токараш фрезеровщикаш, шлифовщикаш а слесараш - сборщикаш а, электромонтажникаш радиомонтажникаш дика йаш я.

Мехкарий дукхагІа хоарща йаш я гонзалеи — цу цІерах яьача профессеи совгІа, царагарс а машинистка делопроизводителаш квалификаци Іомаш я.

— ХІара шера выпускашкарашна дешаш хул ворхІ бІаь совгІа аг, — аьлла вуна дешара - производственни комбинатана директор Васильев Валерьяна. — Выборгски аагІорахьарча [illegible] школа дешара дешар [illegible] цхьа йоаккха хьалхашбарий.

Дешара-[illegible] комбинат [illegible] [illegible] болча школьникий [illegible] тІаберзабеш. [illegible] дола дагІа хІара дохку [illegible] хьаьлца вІа хІара [illegible] хІоаа [illegible] да. КагиІча [illegible] [illegible] Іомаш, къахьегама [illegible] Іомаш, шоашта фу хоа хьож уж, дагІадоххарагІа аьча, дешарапроизводственни комбинатагІ гІулакхашта ларде йиллай шоай лоІамагІа гоэзал хархара принцип. Хьалхарча бетта дешара сахьаташ долча хана даихерча классашкара бераш эррига участокашка хьож. Тергал терказа, хьахерж. Наха санна хержар дика да хете, професси хувца йиш а.

Профессеш Іомаш дола уста, беттала тІехкаша да. Кхетаде хала дац педагогашта хетар а: хІара школе берашна дешара практика Іомадора «нохи» наставникаш шоаш гІулакх да.

ХІаьта комбинате гІулакхаш кхь хьаьнт долаш да производственни предприятешта?

«Вахаро бакъду профессешка цу тайпара хьажара пайдагІа хилар?» — цу хаттара жоп ду Васильев Валерьяна, — Советски школаш бовзакхІоаш 15 процент хилад бераш заводашка баьлла. ДІаеш практика тайша, техникумашка дешара даргІа бераша къахьегама практика бола хана школашка лоаза профиль хержа.

Заводашка доккха цу дешара - производственни комбинате. Машиностроительни хьалхара дацахьа а кийча а «Позитрон» яхача объединене дешархой из выпускникашкара шоашта производствене дукхагІа дахара дукхьа.

— Дика беш да, — аьлла Васильев Валерьяна, — [illegible] профессеи Іомаш [illegible] заводашкарий [illegible] къаье шоашта могаш дола дакъа лоаша хилар а. ДІайоахаду эттара чоалхамагІа бола балхагаш, масала, бентани гайкаш кийчъяр. Заданеш тІа тІа чоалхамагІа хила богІалу. Электромонтажникий участки кхуьш боагІараша «Электроника» яхача объединене даьхе кхьчахкаду — приборашта бола печатни схемаш хьагуьреш. Слесарно-сборочни участки прототипанаш ю. Цу бола продукции завода эшаш хилар, производствени коллективашта тІуланкашта юкъе вар дакъа долар. Шоашта доаріІаш доаш бераш [illegible] иштта къахьегамий кхетам балара.

Школашка чІоагІа дика лоаш я дешара-производственни комбинат: из тоала ду наьгаш образовани [illegible] йгуст лаьчача хьана бола профессии кхаха а.

Ирина КОНСТАНТИНОВА
(АПН).

Оаха яздаьчун лерагІа

Укх шера 6 январе «Сердало» газета [illegible] «[illegible]» [illegible] корреспонденци. Ачхой-Мартанерча района «[illegible]» совхоза юрта боахама техникашка ремонт [illegible] кхачамбоцараш дувцаш да из. Цу гІулакхаш укх тайпара жоп ду КПСС Ачхой-Мартанерча района секретара [illegible] Воронина:

«[illegible] «[illegible]» совхоза партийни [illegible] [illegible]. Корреспонденци тІа дувца [illegible] [illegible] хилар бакъда. Юрта боахама техникашка ремонт [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Дальшими.

ХІанз техникашка ремонт [illegible] [illegible] 100 процент [illegible]».

ПАЧЧАХЬАЛКХЕННА ДОАЛ ДЕЧАРА ПАРТЕ ЛОАРХІАМ

СИЙЛАХЬ-боккха Октябрьски социалистически революцено эттьарма массеха бетт баьннача тІехьагІа Коммунистически парте декхараш белгалдеш цо йоздеш, В. И. Ленина аздаьд: «Вай, большевикий парте, Россе тешайд. Росси хьаьнсхай вай — бІахьийчарчара куьнахе, эксплуататоршаре къахьегамхошта. ХІанз Россие доал де доаш вай» (Соч. бизза гуллам, т. 36, оагІ. 172).

Эксплуататорашкара къахьегача ейнаьшта хьабаьхкачча мехка доал дера уж адамаш вІашагІтоаш, цар хьалхар верда, социалистически пачхьалкхе дьалъере хиашна эррига дола социально - экономически культурни дегалени чакхьаьдара тІадерзадде доаш ер парти. Цу тайпара пачхьалкхе а хинна дІаэттар Советски Социалистически Республикай Союз — дунен тІа эттаре хьалхара дукхача къамий латта болхлойн лаьрхІа социалистически пачхьалкхе. ДІадахача укх шоашта лаккйтта шера дунен Іилмана, техникана, культурана хьалха а эттабодаш латта шин бола индустриальни держава а хинна дІаэттаб Советий Мохк. Кхи вІашкха а хургІоашаш дІаяьйтаб наьха массал. масса тайпара социальни къамаш Іехоп. Советски халкъо хьаьлькьй догІайой социалистически общество, хІаьа коммунизма материально - технически бода толлие кхьайш доал ва СССР-е хоадамболаш лаьа хьехьа лоаш дуьен революционни процессе тІаьх, махкари дунен халгьаьнта юкъера кхерамаш

бахьан долаш лоаттабеча къовсамб.

Шиъ исторически декхараш чулаьв кхоачашде Советски пачхьалкхен вІашагІоаьхьалнад цунна кулгаладари кулгалдари мехк догІаедара эрригача оагІошта, боахамн культурни догІахувлача эррига учёткашта хоадамболаш бола политически воздействи еш бола ленински Коммунистически партий йоляйль.

Социалистически пачхьалкхендарча гІулакхья кулгалдара дахьа партега лелаш — кхьчаталнзмагара революционни кхьаьнац социализмага долачча заманаг, общество догІахеаах хьал а доагІай хьадахар. Из шиъ боьлоагІа болхлой класса диктатура - исторически миссий кхоачашде хІа. Классош хьаьса лоаттабера шагІа пролетариато хьай шиъ органйзаце тайп-тайпара формаш, цу хамгье революционни а кьайд социализма камушини хьаьгаьча юкъагІа общественни кулгалдара цунна новкъостал ловш бола социалистически пачхьалкхе а. Цхьабагаа общественно - политически организаце эттара лакхера форма — Коммунистически парте — болаш а болхлой класс. Цу класса хьаьла латта отряд хиларах тере духхьа цунга кхоаш социалистически демократе система а дикна дІаэттача къахьегамхой эррига общественни организацешта гІулакха кулгалдара лакха. Болхлой класса тІехкха мера могаргІад шиа хьоргдунен - исторически миссеи цу эррига организацешна гІоала кхоачашде.

Парте XXIV съезда хьача КПСС ЦК Отчетни доклада тІа хьахьача тайпара, «Коммунистически парте гІулакхашка пертодар — общество догІайоалара генеральни перспектива, цига политически никъ кийчборо на чакхбаьккхер дуьйа таьхьетсай вІашагІтохара». Цу теоретически положене хІоагІа ду социалистически общественни [illegible] эрригачи шоаьгатта, цу довьце Советски пачхьалкхено а, партийни кулгалдаре чІаьан кхетадара.

ПАЧЧАХЬАЛКХЕН гІулакхашта парте лостам тха эгара хьалха мехк догІабоаладеча хІара оргІаьарча этапе политически никъ кийчбеш. Цу ньякъа лаада тІа тІехьагІа хьавІаштІехйоах хІара пачхьалкхен органаш учреждениеи дахьаяна белгалдеш бола политически директиваш. Цу тайпара шеррача программашна массаш а лахшш. Советски пачхьалкхено шиа законодательни организаторски гІулакхашка чакхйоах из, хьалкъашка латта дехаьва кхоачашдаро тІаеваьъ чакхйоах цун эррига функцеш мехка чухьа сапш, иштта дунен халкъашта юкъарча арена а.

Дешо, парте политика, цун директиваш мейдаенболлаш болча лоархІаме я-кх Советски пачхьалкхен гІулакхашта. БІарча хьайнача эррига социалистически обществана. Цун маІан фуд аьлча, из да, хувьшнд Іедан лора тІа, общество догІадкара закономерностани халкъа оьнангара хьашташи тоесал а дош, уж уттаеш хилар. Духхьал цу тайпара маІан долаш а, масала, тІеслагІча пхе шера планагІа бола, 1971—1975 шерашка, хІаьта дукхача дешашта нІагІагІа перспектива а кхоачашьъе эаш бола вай мохк экономически, социально - культурно догІадоаладарашна предпиланаш программа тІайола КПСС XXIV съезда Директиваш. Иштта маІан долаш я КПСС XXIV съезда оттаяь Программа а. Цо шоайна тулалаш дунен халкъашта массерча арена белгалбаьна кхийдача тІамагарна кхоцахан кІаьабертаха, пачхьалкхашта маьере кхьаьи гІулакхаш лелладаргхаьа кхина лостам чІоагІбера, хувцадерзбоацаш бара тІадерзадаь Советски пачхьалкхен арахьарча политически гІулакхий актуальни декхараш.

Советски пачхьалкхен гІулакх [illegible] дІадахьа парте. Кхьча тайпара, цо долла хІама ду партийни пачхьалкхеи организацей функцеш къоестам болшагІа белгалбьра, цу тІехххьарча иницатиеи хилар, шоай моттиг дІахьокха магатта дукхагІа тоъо хилар. Шиъ хана В. И. Ленина хьалхаьхад пачхьалкхен учреждений бекктовхьа уж шоай лоІаме хилара лакхдаиа, хІаьта цар балха юкъера кулгалдаргга партега дитаназ дарг на хилар. (Соч. бизза гуллам, т. 45, оагІ. 61). Цу ленински принципа маІан фуд аьлча, из да, парте декхар—эррига политика принципиальни решенеш тІайера парга хьешка пачхьалкхен органий гІулакхашта, цар оперативни гІулакхаштех тІайца политически решенеш кхоачашьяр духха корта а болаш дахьерхІа беча балхан лоаладбоацача гІулакхашка гІолла юкъе на а гІерташ, лостам теера. Пачхьалкхени общественни организацешта шоай гІулакхаш доагІ-доагІачаьа дестаде шерра торо а луш, цу цхьан хана партега йиш яц цар гІулакхашта шиа политически никъ дика вІашгІехьа а лаьна кхоачашбелга Іалашдар дуьна, кулгалдарна аьийша да Іа. Из да хьача кхоа догІа деш бола вай социализма политически строй.

ПАРТИЙНИ директиваш оттаьц пачхьалкхен аппарата дІакхочаш ниачча тІехьагІа парте шиа кулгалдара влияни ю кулгалду кадраш хьахаржарцеи цу гІулакхашта тІадьюжаш лоаттабелга вІаштІехьдакхарцеи уж кхоачашъяра цо беча балха. Дика кийчбаь болхлой, эггара хьалха политически корта болаш долеи гІулакхаш доахкеш хиларна чІоагІа авторитети бола коммунисташ, пачхьалкхен аппаратерча лоархІамеча гІулакхаш тІа бахийта шо могІабеш, партега боккъонца реальни бола торо дуд шиа политика социалистически демократе эрригача системага гІолла чаккхьаха. Нахага гІолла дерзо политика, белгалдаьхьад Ленина. (Соч. бизза гуллам, т. 45, оагІ. 123). Кулгаладу кадраш хьахаржаре балхаш тІа дІанийсьаре мел яле е организацешни лаьрхІа ца Іеш. дорадеча коммунистий парте лоархІамегІара политически а функци лаьрхІай ю.

КПСС-е телаже кхоачашъю из функци. Советски Іаьдал латтача шерашка хьахиннай уйла а я вІаштІехьаькхха, Іилман ларда тІа латташ бола кадраш хьахаржара, кхетаяра, кийчъяра система, хІаьта из чакхйоалхача дакъа доац эррига парте — КПСС ЦК-агара юкъьарчарча партийни организацейна кхачаца. Из системана кхетамца юкъе а кхухьаш, парте образованни кхетамечен кадрашца кийчьяй пачхьалкхен аппарат. 1971 шера лакхера образовани йолаш бар 96,9 исполкомий, союзни автономни республикай министрий Советий председателаш, 91,8 процент къахьегамхой депутатий окружной, городской, районий Советий исполкомий председателаш. Советски органий дукхагІола кулгалду болхлой пачхьалкхен гІулакхаш лелорна тоъал йоккха практически опыт йолаш ба, тайп-тайпарча партийни советски дешара заведенешка кийче дош гоэай лаккхъеш хиннаб.

Пачхьалкхен аппарате партийни директиваш кхоачашъеа тІахьожам лоаттабара функци чеех а йоахиш. Коммунистически парте Іалашду пачхьалкхен органаша лерттІа бола балла, новгІъостал ду царна кхоачамбоацараш дІадаха, шоай декхараш эффективно кхоачашде йиш хулийтара бола рациональни методаш хьаьхкаьна.

Парте вІашагІъейла тІайца решенеш иштта кхоачашъю хьошаш бола система пачхьалкхен аппарата гІулакхашта партийни органаша аьлла тІахьожам лоаттабаран кхоачамба Іеш я. Цо шийна чулоаш дукха миллионаш болча цхьа общественни активо дакъа а лаккхаш чакхйоалаш бола пачхьалкхен общественни тІахьожама тайп-тайпара формаш а. ХІаьзарча этапе СССР-е бола беш а иштта партеи правительстваи директиваш иштта кхоачашъю тхожаш бола халкъа тІахьожама органаш. Цар балла юкъе хІанз дакъа доал 9 миллионал совгІача сага. ТІахьожама функцеш кхоачашъю Советий депутаташеи общественни активо, советски учрежденеш партийни организацеша, кхьчар. Критикеи самокритикеи, къахьегамхоша кеплйоаш тІа еш бола выступленеш, граждании письмоша заявленеш — уж деррига хІамаш а иштта тІахьожам лоаттабеча тІайца решенеш иштта кхоачашъя

хьоалчача наха дакъа доаца башха-дика формаш я.

СОВЕТСКИ пачхьалкхе хьахиннача хана дола вай парте деррагІа чакхйоах цун деррига гІулакхашта демократически хьаланаш мамотта дукхагІа массанахьара тІаберзабаь иннь. Цу аьнна лерхІ, кхьан оагІорахьара, советски граждании бокъоний паргІатонии юридически материальни гарантеш оттаена Іалашъяга, шоллагІча оагІорахьа — миллионаш болча къахьегамхой пачхьалкхенна доал деча хоадамболаш дола дакъа лоацаргха.

Машар безача низей Дерригдунен конгрессе ше аьннача дош КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева аьлар: «Тха революци, тха мехка социализм котъьалара малагІча къамах болча къахьегача сага бокъонаш, миллионаш болча кеэьегача наьха боккъонца дІахьайкаьа ца Іеш, реальне Іадаш а яьй—хІана аьлча хІуна тІа йоцаш кхь а мехка ма де дагадлк капитализмана». Цудукхьа цу дакъе доккха хІамр пагІлдаьннад цо деча кулгалдаршна советски социалистически демократи хьалъера ло хий новленаш, бокъонаш цо халхьах хилара маІан хьахкакха Коммунистически партено.

Парте хадданза йоккхо ю Советски Конституце йийна кхьаьдьги, дуьа, социальни Іалашьаш, вай боккхам кадайкарни новкъостала дера, сагІа ша ца болча бокъонаш, кхача бокъонаш а паргІатонеи а пайда ека хІоаа советски сагага йиш хидайтара. Цунца цхьана боккха организаторски кхетам бола бу из керд-керда миллионаш къахьегамхой творчески хьаькъале айдар. Пачхьалкхенашкхенна доал деча дакъа лоацаро уж декъадоар хуьлаш, ХІаьта цу бола

хьал дахкха болхан а бола ХІанз мехкарча Советашка 2193000 депутат ва. Массерра аьлча, цар хоал цу дерригача пачхьалкхен гІулакхашта. Шоай гІулакхе чакхйоахаш дахка Советашна новгІэларца 30 миллион сэг вечо башна бола общественни активах. Миччахьа гІоала доала а пачхьалкхена доал деча дела доал профсоюзаша, комсомола, къахьегамхой дукххача кхьча массови организацеша.

Цу тайпара, СССР-е социалистически демократи пачхьалкхен доала чакхйоах эттьаш миллионаш советски наьх юкъе болаш болча пачхьалкхени общественни организацей шерра системо. Цу системера кулгалдаш йоаш ядро а парти. Цо вІаштІехьоаш лостам теллаш ба эррига пачхьалкхени общественни организацей болх, уж оаиагІ бола коммунизм хьалхе кхухьаш кхоачашдера. Советски пачхьалкхен функцеш чаккхьахаре.

Парте цу кулгал хила а хинай, хургда а Советски пачхьалкхен гІулакхий кердадаь, СССР-е коммунистически общество кхоьллар дукха лоаттабеча кхоастам бо довла дерригга толамаш дуккхувла хьаст Ленинерн парте кийчьайа, опыт тешаш бакъъьяз бола ку дулашш принципашца бокъдаш дулен хаклкъаьнта вокъе лоархІам болаш я. Творчески чакхйоад укх общественни пачхьалкхено цу доал эгадаьхоаш тоадара, социалистически демократе догІайолара бахкха бала беча социалистически мехкий векарашка болча партеша.

Валерий ШАПКО,
юридически Іилмий доктор, профессор.
(АПН).

«СЕРДАЛО»
2-гІа оагІ. 14 март, 1974 шу.

Малгобекски районера коамаш

[illegible] Малгобекски районан «Алханчуртский» совхозан [illegible] отделени. Царех дукха [illegible] тоьа [illegible].

[illegible] ерриге а тайпана, [illegible] инвентарь [illegible] бетта тоьаллучу [illegible] бар отделенин механизаторш. КПСС ЦК партега, советски халкъага дахча Кхайкхарала жоп луш уьш шайн хадда дукха хьалха кхочушдийр бу.

25 февраль т1аккхочуш отделени ерриге а юртбоахама техника, т1ехьаюьза инвентарь тоа а я, кийчон линейкаг1а д1еоттийнар.

Юртбоахама техника тоьеча дика хьакхамаш гойтуш къахьийгар механизаторша Хаутиев Мусас, Бекмурзиев Макшарипа, Аарчиев Мурада. Доккха дакъа лаьцар техника тоьеча мастерски болхлоша Кононенко Ивана, Аджигов Умаргире, Хутиев Салмана, кхычар.

Боккха терхам т1абоаийт отделени б1ьсти юв культураш д1аюргйоала лаьтташ органически удобренешца хьалдара.

Дукхаг1оал тракторш тоаш хилар бахьан долаш хьалха во лелар уж балхаш отделени. Х1ана дикка сиздаьд кхашке органически удобрени йилара балхаш. Отделени механизаторашта из болх толамца чакхбаьккхара доккха новкъостал ду «Сельхозтехника» Гудермесски отделенера ениача механизированни отрядо. Цу отряде барх1 трактори автопогрузчики я.

Отделени механизаторашца цхьана х1ара дийнахьа юкъера лаьрх1ача 400—450 тонни органически удобрени юла кхашка Гудермесера хьалъоталла бьхкачар.

Хьалдараш кортерча лаьтта хьажк1аш д1ае хьакхастрадь лаьттуш да.

План 3000 тонн йолча кхаша 4000 тоннал х1оаннаг1а йоалла органически удобрени йиза [illegible] лаьрх1ад механизаторша.

●

Дикаг1ие дукхаг1оа изобретенеш а рационализаторски юкъейоалаь предприятеш бел-гальяхара конкурсаш чаьа1йоал х1ара шера «Грознефть» объединени. Д1адахача шера хинна цу тайпарча конкурса итог бар дукха да йоацаш. «Грознефть» объединени хулгалленаш ВОИР республиканская совета премирующен лоьча итоге хьалхера моттиг ехкаш премия «Малгобекнефть» НГДУ коллектива хьокайр.

●

КПСС ЦК партега, советски халкъага дахь Кхайкхарал дог рейда хинна хьалхьйца къахьег «Ингушский» совхоза шурьйтаннера фермай болхлоша.

Шина бетта планаг1а 2880 центнер шура йоал хиннача 27 февраль т1аккхочач 2338 центнер шура лайкхар цар. Х1ата пачхальканга шин бетта планаг1а совг1а 90 центнер екхар. Шура лайкхара х1ара дийнаьара дадалш т1еккхоачашъо цар уж март бетта а.

Хьалста дика къахьегама толамаш доахаш бола бу район моттел республике а ш1и дезача доаркхашна Н. Пешхоевай, А. Картоева.

Советски-халкъа бахча В. И. Ленин ваь 104 шу дизара кетадаь укх шера 20 апреле Ерригсоюзни субботник да ладна москвачий инициатива дьаа а лаьда, х1ана из субботник дийча толамаш чаккданаьккхара т1ахе1а кийчо еш ба совхоза лийбаш деладераш. Цу дийнахьа къахьийта лаьмккха ахча ийсалег1ча пятилетка фонде д1ачулаьа даьрх1ад цо.

●

Гурахьа д1айийнача культурай дика хьувьлам ялабара цахадаш йоахо еш ба «Ингушский» совхоза кхаш лелалераш. Х1ана минеральни удобренешца подкормка еш ба уж цу культураштa.

Из болх дикка сиздаш чакхбаьккхара лаьрх1а д1ашаг1ъалла механизированни отряд я совхоза. Отряде я лах трактор, минеральни удобрени кхай т1а т1олла д1а-хьа тувсаш йола РУМ-4 яхе агрегаташ.

Х1аранена т1а 1,5 центнер [illegible] 1200 гектара т1е гураьба йийнача культураш аммиачни селитраций хьаьа гектара т1а 1,2 центнер [illegible] 1150 гектара т1а суперфосфатеца подкормка йоа механизатораша.

Из болх беш къахьстта дика къахьег механизаторша Бельтоев Абдул-Муталиба, Коригов Султана, Белхароев Хьажбикара, кхычар.

М. ДАСКИЕВ,
А. САГОВ.

Специалиста хьахамаш

СОМИЙ БЕШАМИЙ ЙОАКХО Е

Бешамаш лелераша дика хоа сомий бешамаш за кхоачача булжмерча х1амаш лелареха [illegible] [illegible] т1ехьадаьккхаш [illegible] [illegible] доврх1аме да. [illegible] а доврх1аме я уж мармолажаш ваш республике. Къулбехана климатически шьлдаш [illegible], хьачахь, [illegible] боле сом [illegible] [illegible] т1оаг1а [illegible] са [illegible] х1амаш.

Цена боаг1ача [illegible] хьоцаш не доттабача сом к1ееага лаьт, д1ахьа [illegible] е тоьаж хул. [illegible] уж [illegible] [illegible] ца лайна а [illegible].

Вай республике дукха да сома зе ду лазараш, са доахха х1амаш. Царех ч1оаг1а зуламе да калифорнийски щитовка яха лазар, сомах лаьта марен ц1еи фашкарг1аш, экзинш дуа бумбаргаш, кхыдараш.

Цу зуламерча х1амаша сомий бешамашта зе дергдоацаш кхоачашъяьнаь ертъяц сани-тарни [illegible] дул т1ехьаг1а [illegible] обработка. Х1ане а, [illegible] хьат1аьсраш сомий гаьнаш а [illegible] [illegible] оасар д1адаккха е деза. Йокъеона, [illegible] [illegible] [illegible]. Х1ата [illegible] [illegible] мотт-гамата хьа процент зеигала раствор [illegible] [illegible] [illegible] басар хьакха деза.

[illegible] ч1оаг1а доврх1аме г1улакх да. Х1ана [illegible] тьхьоро д1ахьхаьда [illegible] т1олла гора [illegible] лазар [illegible] [illegible] чубоал, т1аккха [illegible] йоллу.

[illegible] сомий гаьнашта калифорнийски щитовка дукха кхинаяле, гаьнаш коаста т1а е йоккхача тьхьаронаш т1а щитовка ц1ай т1ое т1абкна бале гата е полиэтиленой [illegible] к1ал тасса там дьоаккхаш к1оаг1е еза. Тайда хваькха гаьнаш, 1оьйкха кофе, кхийола нуьхкаш хьаггул а ха й1охьела йоагаьь д1акхе еза. Й1оача хана дакка хьожа а хьожаш 1одаха деза сомий бешамашта йоакха за хоаш [illegible] гусеницаш [illegible] [illegible]. Д1а-яхача гураьба дукхаеш гаьнаш т1а ду ц1ерманакие д1ахьийкхача фуда гусениций [illegible] дул. Цхьа масалащ [illegible] шоай бьеха цу масалаш г1а. Уж 1о а да легаш гаьнаш т1а дус.

[illegible] маллаише гаьнаш т1а г1одаа д1а-хьа ухаш ч1онакаш керда тоха г1аьнаш дуь цу гусеницаша.

Къахьстта ч1оаг1а хьераш а бешамашта калифорнийски щитовка. Вай республика массайоача районашка я из, къахьстта дукха а Малгобекски, Назрановски районий бодхамашка. Цу лазара духьала къовсаш доаттабеш гаьнашта ч1огак тохале опрыскивани еш ДНОК яха препарат е № 30 йолча препарата 800 грамм 10 литре ижмачийташ раствор тоха еза. Х1ана беллача наьха сомий бешамашта тоха № 30 йола препарат мара [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], кхьеп [illegible] кхорела [illegible] йоакхе х1амаш.

Сомий гаьнашта ч1оаг1а хьераш я к1ангеросборош, мучиниста росте яха лазарш. Бешамаш лелаеш дукхахьберашта зейна хургда эхн, г1а чекха, кхьетта сом хьахиш 1ажий, г1амг1ай, боалий гаьнаш боагъалуш. Уж цхьадолча лазарашта йокъаз. Йох гаьнаш доракра яхе тохале хьалха опрыскивани в могиш 3—4 процент йола бордоски жидкость (10 литр йих тох 300—400 грамм зеигала 300—400 грамм к1ирех).

Мучиниста роста яха лазар хул 1ажий гаьнаш т1а керда хьахулача тьеьаронашта. Къахьстта ч1оаг1а лаат из лазар Джонотан, ренет Симиренко яхача фуд болча 1ажашта. Хьахулача тьеьаронаш ч1ан г1енашта юкъе х1ай петар юж. Из лазар хиина тьеьаронаш т1аьнаш лег1а на доаг1ош д1аьдига дуь.

Из лазар 1ажашта ца хилайта яха тохале гаьнашта [illegible] сера раствор тоха еза (10 литр хих 300 грамм зеш).

Цхьайерча кайа яза тохаш 1ажаш т1ера [illegible] зевза 1[illegible] хул. Зезаш дуа бумбаргаш 1ажаг1а латача хул да. Уж бумбаргаш 1ай гаьнашта к1ал их. Й1оах а еине эзза тоха из долалале зьадт1а е яле эза ч1онаких 1уьг а дакхе фуь д1адул цо. Цох гаьнаш доракра лаьтта 12 процент гексахлорал йоала раствор тоха еза.

Кхашкарча бешамашкарча гаьнашта й1оад малланиге хадзаяза молхаш етта еза. Зевш дуа бумбаргаш гашпаш т1ара 1олег. Из болх бе беза 1уйрийна. Й1оахьелча иза боле гаьнаш оагайча 1олеган уж.

Молхаш тохача хана д1аоамадалах техника бокъонаш йиза кхоачашъе еза.

М. УРМАНЧИЕВ,
бешамаг1аш лоракра республиканское станце начальник, РСФСР заслуженни агроном.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДУ

Цхьа шу совг1а да мара ер тха комплекс хьаьь. Оаха лелаеш 13 эзар совг1а хьакха я. Царех эзар совг1а ераш кхеш пхьера яжкай хьаккхарч я. Цхьана т1ехьа пхьыи шера 15 эзар хурск кхее доккхарийда да тхо. Цхьабехьа комплекс хьалъьрашка а хьанйцача комнося я сихбенна болх барех дукха кхоачамбоацарш да тха балха т1а. Эттара доккхаг1а дола кхоачамбоацараш да тха балха поменнешмара микроклимат хьала масшара ца хилар. Из бахьан долаш садухьаш дукха хьаккхарч йоа тха, дукхахьараш урс хьанза дешаш хта. Из доккха зе да.

Х1ата оаха, хьаккхарч делаеча операторша, тхой хуф ду дулах дукхаг1а докка т1оаштa хьалхашка оттадаь деккар толамца кхоачашдерa.

Цхьан шера 1226 тонна дулх дакхаа даьрх1а ба тха комплекса техническа яна. Цхьабахьда, г1ишлошьерашa дукха кхоачамбоацараш дитарах бергeча йиах болх ба д1ахьт1ехьадах комплекса коллектива. Масала, д1адахача шера 742 тонн мара хьахий дулх д1адалонаб оаха пачхьалкъана. Х1аьта укх шера, тхоай низаа ядьтаца [illegible] кхьедоаллалар бахьан долаш доккхаг1а деккар т1аьша [illegible] тха.

Укх шера тха коллектива хьоасаи доаттабу 8440 центнер дьахкий дулх пачхьалкъана д1ададара т1ахьа, х1ааг1а 7900 центнер йолча. Дулха д1ачулуча х1ара хьаьккий доазал 100 [illegible] д1аккхачийта лерх1 оаха.

Тха коллективa юкъе хьашача социалистически яхе хьалде лелаш ба хьаккхари делаеча-операторша С. Киселёва, Н. Устименко, Ф. Штейн, М. Вологурова, 1. Ичаев, М. Ионова, кхыбараш.

Массарел дикаг1а толамаш даьхар чакхбаьнача февраль бетта ножжо Ичаев 1ийсаси механикас Ионова Мариеси. Цу маьрец сесаген в1ашт1ехьйаьлаш х1арааме доазал 16 килограмм а долаш мана хьаккхарчашта т1ехьара хурсаш хьакъонсте. Белгалдеккха деза, цар г1улакх деча х1ара хьаккхийна ден-буc т1ахкета доазал 420 грамм совг1а долга, планаг1а 325 грамм йолча.

Ишта дикха толамаш долаш хьалсиг1а хьаккхарч делаеча-оператор Устименко Николай Михайлович а, Х1ана хун группе 1530 хьакха я дукха чуоттаеь кхоабаш. Юкъера даьрх1ача х1ара хьаккхийна ден-буc т1ахкета доазал 460 граммага д1акхоач. Уж хьаккхарч д1ачуйача т1ехкоачашъерга тха коллективо пачхьалкъана дулх д1ададара хьалкхарч нагрла планаш.

Вeррига хьаккхарч делаеча-операторш ч1оаг1а раьзе ба шоай балла. Нoнаг1а дола бахаш механизация яь да. Алепова а дикха да хьаккхарч лолараш. Юкъера лаьрх1ача кхьан хьаккхарч делаеча-операторо бетта шина [illegible] 175 сомагара 205 сомага кхачадана да. Из доаллаа, материальни маршрути стимулаш а я социалистически яхе хьалхе деккраша белгалъя.

Д1адахача шера боеже болах Нохч-Г1алг1ай АССР юрта боахама министерства [illegible] боахамеи заготовкай болхлой а г1улакхерча наьха а профсоюза обкома [illegible] [illegible] тха коллектив. Кагаг1дийна толамаш ч1оаг1дан къахьега лерх1 оаха й1оаг1ача пятилетка укх к1оастамбоча шера.

М. ШАРУНОВ,
Грозненски шурай совхозе хьаккхари делаеча комплекса бригадир.

ФОТОИНФОРМАЦИ

ТОМСКИ ОБЛАСТЬ. Тайгена юкъе уллача йоккха йоацаче майдан т1а 1оессар АН-2. Цо г1оттадаь лай дохк д1адаллехьа арабаьлар й1ийда х1амаш утташ т1ажоадам бола мах. Цер сиха 1ойоассайр рюкзакаш; оборудовани чуйилла ядьлаьш, д1оттийр антенна, 1отехар чаьтар.

Уж ба Томски территориальни геологически управлени геофизически треста аэросейсморазведчикаш. Юкъерча Обь яхача хи бистерча йоккхийча моттигашка топкаш балхаш деш ба уж.

Дукхача хана дена хоаш да уккхазара моттигаш межкдьттеч ден гаьн й1аьхий йолга. Х1ата межкдьтта лохаш бурув чукхе деза моттигаш белгалйоахаргья Зинаьев. Иеща кулгалдеча парте геологаша.

1ом ваналахьа цар теннаьд дэ деза йих эзар квадратни километр гаргa йолча майдан т1а, 1алашде деза 2250 экскальт оделаркаш ч[illegible], сейсмически г1уагашта 60 [illegible] эккхам белга.

Парте коллектив сейл дьд уж деррига балхаш оттаьча хана 10 ди хьалха — 1-ча априле чакхдала.

СУРТА Т1А: сейсморазведчикаш кердача моттиге 1оессай геологаш т1аболе АН-2 яха самолет.

А. КУЗЯРИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

МОСКВА. Юртбоахама машинаш яра йолча Ерригсоюзни 1илмани-тоаткама институтa бехкаьеша хьаьй типаьчма бешадараш, хьахьа деобмал бешаш д1айогl1ара лаьтта кийчдераш пхьадалашкаш йола машина.

Д1асерра дукхье йоакха йоадам — 300 килограммега кхоачаш, лаьтта кийчдара болх дика чакхбоаккхаш, бала боча цхьан дааьлана цин тайпара бола шоассаттбен а керда машин.

СУРТА Т1А: МПТ-12 яха машина тохкаш ба Москве ваьхарча Горьки ц1ерag1а тепличе. Тохкам беш ба машинийн оборудовани механик Виктор Иванович Камов (аьттехьа), тракторист Владимир Константинович Шешунов.

В. ХУХЛАЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ТРАНСПОРТНИКАША КЕРДА ТОРОНАШ ЛЕХ

Пачхьалкъан планаш кхоачашъеш д1а-юха мукъа хаалкъа боахама мухь шерагара - шерагa дукхаг1а хулийташ чекхдаьккхар йийсаг1ча пятилетка хьалхара яхо шу «Чечингсельстрой» треста автотранспортни конторо болхлоша. Д1а-хьа шу-хьа хилаьа боахама мухь цу кочча 26,3 процент дукхаг1а хилар, х1аьта къахьегама озерле 49,7 процент хамгъьаер. Ишта толамаш даха в1ашт1ехьадаьлар къахьегама дикапалана ч1оаг1ъеча, мухьаш д1ахьа кхуьеча, эффективни формаш балха юкъехулхьача предприяте кулгалхоша, партейни, профсоюзни организацешa, ишта баррига болхлоша хьиер кхо ца деш къахьегарехи автопоездех шерра пайда эцараш. Дукхьал 1972 шера прицепаш т1ехьа а чувсаш д1аюха кхяхьа дальяь боахама мухь дикеав дукхаг1а хилер.

Ийсаг1ча пятилетка кхоалаг1ча, хоадамбеча шера пленаш т1айна социалистически декхараш хамал хьелке хивачаш а даь, КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленума решенешта, ишта партега, советски халкъага КПСС ЦК даьча Кхайкхарала жоп а луш дика къахьегама толамаш доккаш д1адолаьда ер пятилетка къоастамбеш дола шу тха автотранспортни контора коллективо. Хьажьа боахама мухь д1а-юха бахьара шин бетта план 115 процент кхоачаш а еш, планаг1а даьрх1ачул совг1а г1ишлошъереа лаьрх1а д1а-юха бирре мухь 25 эзар тонн я.

Тха предприяте къахьегама толамаш ахы а дикаг1а хила торлоера, масаьла сенна г1ишлош къалъеча т1адоаха т1онахьаш хамдахьа кийдеш хилча. Лаьтта оахача участкашка объекташ хьалъеча, масала, Гикало д1ерг1ча поселка юлехьалъеча Госплемстанцешъ, «Лермонтовский» совхоза шурий - товарни фермана, уж сенна йолча кхьча объекташта т1адоахаш наьгъаш на хилар бахьан долаш лохаг1а я тха машиний къахьегама оасарле, ишта нальгаш ца хилар, бахьан долаш уж йохаш а дукха моттигаш еккоу.

Объекташ хьалъеча т1адоаза наьгъаш во дале а тракторa автомашинаш т1ехьа а тувсаш графикаь г1ишлош хьалъеча д1акхоачийт оаха мухьаш. Д1адахача шера хьалхарча шин бетта д1а-юха дихьеча мухьаш 21,4 процент дукхаг1а да укх шера цу юкъе оаха д1адахьа мухьаш.

Шл-шег1а хьалхиш дац уж къахьегама толамаш. Цул кортт[illegible] да предприяте кулгалхоша, партейни, профсоюзни организацешца цхьана транспортни къахьегам хьетанда некъе. Укх шера вай мехка дьалха даттача транспортни предприятей оамтаг1а тха предприяте в1ашаг1ьехлайн специализированни автомашинаш йолча водителей дан бригаза. Водителей автомашиний къахьегам бригаден хьесапе в1ашт1ехьъбаккхара торо хуанйтаргa лиенска автомашинаш йоккхаш йола мардаш ха дукхаг1а хьалиттара чотах къахьегама способи декхье.

Д1ахе а балхаш деегаа централизованни хьисапе мухьаш д1а-юха кхалхара. Транспортa балхаш ритмична дергболаш г1улакх в1ашт1ехьдоаккхаерга декадно-дениш бусе йолча графика объекташ хьалъеча мухьаш д1а-юха а кхухьеш.

1973 шера даьцача къахьегама толамий итогаш еча а пятилетка дизлаг1ча, къоастамбеча шера декхараш белгалдоахача а дала автотранспортни контора ераргача службаш, подразделенешца х1оарга [illegible] йолаш [illegible] [illegible]. [illegible] т1а [illegible] [illegible] д1адахара [illegible] [illegible] [illegible]. Цу г1улакхашна торо [illegible] д1але къахьегама [illegible] транспортни [illegible] [illegible] эффективни [illegible] [illegible] наьгъаш [illegible].

Къахьстта дика къахьегаш а социалистически яхе хьалха лаьтташ ба тха тракторист Чикильдин Владимир, водителаш Белоусов Александр, Измуров Шахид, Трушин Евгений, Абрамян Григорий, Абадиев 1ийса, Шамханов Ил1ас, Ильясов Вауди, Ватманов Николай, кхыдараш а. Водителий бокъонаш бола г1онча а лоархаш шоай декхараш ц1енах дизеш кхоачашдеш ба слесараш Золотов Иван, Гуниев Хьамзат, Попинайко Иван, кхыбараш. Шоай бехкаг1а водителий балха т1а ц1енкха хьоэам хилийташ цар. Уж а уж сенна бола кхыбараш а ба производственни новкъостаршна т1а-т1а дикаг1а хьалийтара автотранспортни контора ерриге коллектив оаргаг1а йоккхараш.

Вошт1оакхаш деккхийн декараш да тха автотранспортни коллективана укх шера хьалхьенна лаьттараш. Масала, укх шера 10 процент мухьаш дукхаг1а д1адахьа дезл 1972 шера д1адахьнг.

Уж декхараш толамца кхоачаш шерре социалистически яхь йоаржанй оаха предприяте подразделенешта, ишта къаьст-къаьстача болхлошта [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

А. [illegible],
«Чечингсельстрой» треста автотранспортни контора начальник.

КЪАХЬЕГАМЦА Ч1ОАГ1ЛУ ДОТТАГ1АЛ

Цхьа десал сенна берттайн, ноабла д1а-юха шина дола новкъостал даш хьинара къахьегаш ба ийсаг1ча пятилетка дизлаг1ча, къоастамбеча шера Грозненски «Электроприбор» завода дукхача хьалхеш, бола болхлой. Оаг1ув овг1ол тема цига болх беш ба ерий, нохчий, г1алг1ай, украинцаш, дагестанцаш, эрмалой, кхыча къамех бола нах.

Къахьегамца ч1оаг1лена царна юкъера доттаг1ал. Заводе йоккхаг1чарех я Дупаев Александр Николаевич керте лаьтта цеха коллектива. Цига дукха бахьан ду болхлошта юкъера доттаг1ал, барт-цхьог1а ч1оаг1ъяра. Каст-каста цига хул доттаг1алаш сайренаш, цу темах лаьца боахаш в, лекшаш еш, в1ашаг1 а хьийтта экскурсеш ях. Цу г1улакхехьа в1ашаха болхлой, ч1оаг1бу царна юкъера барт, г1улакхаш. Д1адахача шера воахазза экскурсе баха хилар уж Брестe, Галубе Озер, Каспийски форда т1а. Бакъе яхача а ишта наьйолча а моттигашка. Шоаш доттаг1алешна ветеран тематически сийре хилар цар болхлой. Ишта уж в1ашаг1кийттар Грозненски г1оабешекаш заводе хьалхаш болхлошна белгалешца. Цхьоаьаг1ча лекха болхлошта а ишта боа[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Цул совг1а доттаг1аллах [illegible] [illegible] доа [illegible], [illegible] бар [illegible].

Цеха [illegible] [illegible] доттаг1ал ч1оаг1а [illegible] [illegible] дукха [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Савченко [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ч1оаг1а [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Цу [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Цу [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Коврига Нина, [illegible] [illegible] Анатолий, [illegible] [illegible] Коробкин Валентин, Будилова Даша, кхыбараш. [illegible] [illegible] т1ехьа а ца доаккхаш шоай новкъостега хар ц1ий деларах лазар бехьалхаьа хьалор, из дикаг1а хилар. Шо дикаг1а ца хилигаьа боалийнара кхьат дайтар Евдокия Константиновнас шоай новкъостана со 1оелажа д1аьадара йоакхача хана ояш даь новкъостал д1аьакха даьлурдаш еша, бердал шоана хилаш. Цул т1ахьаг1а массаьмана цуьга дьала т1ехьбаьа, ерар фуд хьаьнаш зианаьб шедa барлий.

Укх тайпара моттигаш а йийслу заводе. Цемогаш лаьна ннна болхьмна 1е а йиза хьаша сага весаш бераш ш1ег1а доалла хайра болхлошта. Т1еххд ерг1-арг1аг1а не яхача ц1аг1а а ухаш бераша дас х1ама кийтадаш, ш1аг1а воамуйте хьожаш, каст-каста, [illegible] т1екхувхаш хилар болхлой. Уж сенна масалаш дик дукха доаллал йоаш я.

Моллаг1а кердй сат шина долча балла вача дики-ди цу[illegible] ра новкъостал да т1ортаи, дург1олц професси ц[illegible] болхлочоа евтлийтара дукха хьахамяц ду. Царех ва пхоаг1ча разряда токарь, профсоюза цехкома член, парторганизаце секретаа заместитель, КПСС Старопромысловски райкома член Щербаков Евгений Семенович. Цо шоай опыт д1а а луш иттех болхлочо кийчъяь. Царех ва нохчо, токарь Хамидов Рамзан. Х1ана ца токара говзал 1омаеш ва нохчо Ахмадов Майрбек.

Барттайна, хьинар кхо ца деш къахьегараш, социалистически яхе хьалда латтача дикаг1а йола опыти методаш бола кеоксипратьхьерах шагорча дукхача болхлоша х1анаьлла кхоачашъяьй шоай шин шера хадена. Царех ба токараш Гелашвили Иван, Щербаков Евгений, Костоев Мухьмад, кхыдеххаберзaш а. Оасара къахьегараш совг1а ахьенха бара на наиболийташ дакек т1ехдекех хул цар кийчъо продукци. Цудука ОТК болхлой т1ахьтокам боацаш д1авш цар продукци.

Ишта барттайна, шоа массанна т1ехьа, массаьа цхьаннера т1ахьа хьаяа коммунистически производстваг1а къахьегам ба Ахтунин Али Магомедович, Грабова Нина Петровна. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] уж. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Старопромысловски районера [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] а «Электроприбор» [illegible] [illegible] [illegible].

Укх шера хьахар [illegible] [illegible] партега, советски халкъага КПСС ЦК дар Кхайкхарал [illegible] [illegible] [illegible] заводa коллектив дика къахьегана толамаш доал пятилетка дизлаг1ча, къоастамбеча шера. Товарни продукци арахеча шин бетта план хаьал дьалха кхоачаш а еш, планаг1а совг1а ба араттийнай 34 эзар сома мехьлера электрографически машинаш, шарикови авторучкаш, халкъа эша товараш, кхыбола продукци. Х1аьта шин бетта заланел совг1а мехьала мехала товарни продукци 9 эзар сом мах болаш я.

Б. КОСТОЕВ.

Краснодарски дуга

Кхаьеттал х1анеарча дуга инженерни системашка хьахиеча сага тергам а т1оаь картотеко, Массалара чех — из да гобалькха лаьттан гуь оттабаь, хи 1ам т1аоттабеш дола пхийтке гектар доккха яха. Тракторашта дуга чучача кочдаьмаштан хье а цига. Х1аьта карта т1а—чехе т1а коллаг1ча техникана а йизза наргlато и— [illegible] колхоза йоккхаг1а а тхьаь гектарга д1ахлоачаш я.

Краснодарски 1алашанца [illegible] дертан-чилаш —Дапмехия дуга лелаелга дег1ад[illegible] ладеча эттара т1ехьаг1а нараг1дакьнар. Кубанарча Мичурина ц1ераг1ача колхозе ца керда систем юкъеййоалар бахьан долаш машиний бала оасарле 18—20 процент даккхенний.

Укказа дуга кхеду 36 трактор а дуга чуяца 67 комбайн а йолаш йолча 11 механизированни звеное. Цул совг1а, колхоза г1уллахк деш я юртбоахама авиаци ши самолет. Ерригa вегетационни ха чакхьяллалца хар минеральни удобрени тесс дугина, оасар дикаду, пулас деравшил деэрадешан кхьюваа дооттабу шалхаш ерг, х1аьта чуыжлe хьалхаг1а урожайнаме а дуга моерг1алган доагьдаш бола [illegible] [illegible] чукха т1а. Цу тайпара, дуга д1адала хьалкаг1а лаьтта кийчдаргара ерерга кхочалщa йола дуга валера ерриге процесс механизирован а.

Пхи шу хьалхаг1а цара дикаш хьалхое шера юкъера лаьрх1ача х1ара гектара т1ера 37—38 центнер дуга доакхйр, х1аьта х1ана укх хьаь шера в1ашта 53 центнера к1оаг1а дахьикхадаш. 1973 шера 60 центнерга, х1аьта цхьайолча чиланна 70 центнерага а д1ахьчар.

Мичурина ц1ераг1ча колхоза а сенна, Кубана дай т1алатталу дуга инженерни системаш хьаю хи 1аморе — эр т1абалнеи д1ада кайдала лаьтта доацаш ушад даттача моттигь. Х1ана ну кейдана доацача лаьттешка кхеду вай мехка кхедача деррига дугах кхоаг1а даьха — 450 эзар тонн.

Кубански дуга лелакерашта караг1хьанарон мах бош, Красноларерча Ерригсоюзни дуга 1илман-тоалама института директора Романенко Геннади аьлар:

— Кубань — из 1алашато йоалла опытни полигон а 1илманше шоай идеяш тохкаш. Цар хьадеьд массале а 61-ь центнерага кхоачаш дуга хьукъьам дулу дола керда сорташ. Цу илман хайна институте хьаеш а дуга чекашнара лаьтта кийчдеш дала керда техника.

Юрий ЗЕНЮК,
Владимир МАЛЬШАКОВ,
АПН корреспонденташ.

ДОТТАГ1АШТА СТАНОКАШ

Чоалхане ба шлифовальни станокаш еча Мелиховски заводе инженера Сиротеким Валентина болх. Цо кулгалду дукха шоватькъе совг1ча мехка ухийтача экспортни продукци отдела. Цун докхаеддала дакъа социалистически содружества мехкашка дод.

1уйранна а даьа хьилерча балха ритм отт экспортни отделе: механикара хьахача информацена анализ ю, 1алашьата дукхача заказий хашш нийсъю. Х1ана а ишта чуйнна телефонаца къамаьл дей ва Валентина. Шо хьалалт чахадьлча со духа1ааоаких пос-[illegible].

— Социалистически мехкий предприятей сагатег1а доле зекаеш кхоачашдеш да тхо. В1алла дукха ха а ац, масала, Бельско-Билерча польски малолитражни автомобилий заводе станокаш хьийта.

Лаг1аш т1а г1олла сборочни цехе 1оеаладаа тхо. Цу чу [illegible] [illegible] а, шешта лерла ер. сеодал я, йоккхача зазап чу эназаш латт.

— Производстве боаран лакха хила беза х, — йоаж Сиротекин Валентина, — укх цехе [illegible] йоаа [illegible] [illegible] [illegible]. Чугья т1аннйи [illegible]-тура, фон т1ухал хааро, чурча фоца дом ца хилар йош хилийт зохача тайпара кийса продукци кийчъе.

Завода кертерча инженера Петровичев Александра кабинете сона в1аргахйра «СЭВ-а мехкашка яхье т1а1аааа, дахь йоаъу а йоахш фоца йоккха, дукхха цетан йоаза йоаза.

— Ер я СЭВ-а членаш долца мехкашта лаьрх1а ваказаш кхоачашдеета мушта лех хьахаккхаш йола график, — йоаж Петровичева. Оттаь заказаш ца хуьяайлийташ уж цельнанена кхоачадеш ч1ого тха. Тха цу шера [illegible] [illegible] [illegible] социалистически содружества [illegible] [illegible] [illegible] шлифовальни станокаш кхоеш. Цукха лаьтт х1ана СЭВ-а даьбнаь 1оллча шикхьаьа йоалча массанна машинастроена специализацешта ч1оаргa ма1аш.

Х1ана тха заводо араххеш специализацег1а эттара чоалхане йолча шлифовальни агрегаташ хьийтта тайна. Цу техника новкъостал ду т1ехчийса нааеллш кийчъе, социалистически содружества мехкашка х1ахаро промышленность дег1ахкулда.

Александр БИРЮКОВ,
АПН корреспондент

СТУДЕНТИЙ ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНИ КХЕТАМ ЧIОАГIБАРА

Къоначе тIехьенна пролетарски интернационализма кхетам балар — коммунизм хьалхьергIола керла сиг кхеваре балха кертерча достамех наI ба СССР 50 шу кхачаре хьакъехьарча КПСС ЦК Генеральни секретара нох. Л. И. Брежнева доклада тIа белгалдаккхад, хьалха цIхьа кIеззигача коммунистий идеал мара цо хиина интернационализм хIанз доккхийча а кхийча а деррига советски къамех болча миллионаш, миллионаш кахьа кIоаргта кхетами вахара норман а дIаметтае парте аIаштIехьадаьннигта.

Нохч - ГIалгIай медицински училище чIоаттIа терко еш леладу дешархошта интернационально кхетам балара дошаш. Цу хьакъехьарча берригача балха кулгалдеш я кьехархой В. Г. Кантарев, А. И. Нехлюдова, В. Т. Сапронова, С. А. Оганеса юкъебоагIаш йолла интернационалии кхетам балара совет.

Классай кулгалхоща кхьана план оттадьй совето кхетам балара сахьаташка бергболча балха. Цу планах каст-каста хул классашка къамаьште юкъерча ленински доттагIала хетадаь къамаьлаш, еш лекцеш.

Массехк шу да училище аIаштIъелла болх беш интернационални доттагIала клуб йола. Цунна кулгалдеш я кхычча мехкий мотт къехаш йола Т. А. Мкртумова. Хан-ханнахьен дешархой теркам тIаеаш хул клуба заседанеш. Тайп-тайпара ба цар чулоцам: «Къилбаседа Кавказе халкъаш», «ДоттагIлех бейрахкаш», «Хьона дукхадеза доттагIалах дола хьалз», иштта кхы дIахо а.

Училище хан-ханнахьа хоаш кийчдаь крадулаш да «ДоттагIала» «Планетен» яха пенгаезаш. Дешархошта цахаддаш буваш лелабу цхьаь мехка совски республикашкарча а социалистически мехкашкарча а дешархоша... новкъостал ду тайп-тайпа... кьаний вахар, культура йовза, дIахо чIоагIду царна юкъара доттагIал.

«Вай чIоагIа да вай болча моттала» яха эрсий метта кетаь теоретически конференцеш хилар училище дукха хоалаш. Цига дика кийчдаь «К. Марксен Ф. Энгельсен эрсий меттел литературан хьакъехьа», «Дуненo Iомабу эрсий мотт», «Алхха Ленин цу меттала къамаьл деш хилларах эрсий мотт Iомабергбар аз» яха докладаш йир дешархоша.

Интернациональни клуба доакъашхоша хьаларе дахьа лоацаш лаьрхIа кийчъаь, дика чакхъяьлар дIадахнача шера шелагIча декабре хиина доттагIала сайре. Дешархой болча хьоашалгIа бахкабар болгарам, вьетнамкашш. Советски Союза хараахой деррига хуцон кагирхошцара боккъонца дола цIей хиина чакхъяьлар цо сайре. Цига цхьана оттадаь концерт, дахьа илли, даь лов-

зараш дихьургдац студенташта.

Училище каст-каста хул вай республике хьахка дешарадаьча, юкъарашха йолча республикай мехалешна аIашагIхеташ, диспуташ, комсомольски собранеш, еш лекцеш, докладаш.

Ер дешара шу долалделча дешархоша аIашагIкиитте хиннаб машар безача наций дерригдунен Конгресса делегат З. А. Джамбулатова, Франце хьоашалгIа вахха хинна Х. А. Сиямов, Москве дешаш вола ГДР-ера студент Ганс Рихард. Дешархошта дукхаь кертадер довзийташ, интернациональни кхетам чIоагIбара пайдане долаш чакхдаьлар цар аIашагIкхетар.

Дешархой секхетам лакхбара шерра болх делабу къаьстта труппашкен курсашкен. Дукха пайдане гIулакхаш чакхдоах кхетама балха ходалдечча сахьатех. Дешархой кхетамчу лер юташ дика чакхдоал уж. ЧIоагIа студентий теркам тIаоза «Нохч-ГIалгIачен халкъий доттагIала хьасташ», «Кавказа халкъий литература», «Лораш — интернационалисташ», «Тайп-тайпарча халкъий бераш» яха а кхьадола а къамаьлаш.

Цахадлаш шеррен кхетама болх делабу общежитe а. Халахете а цхьаболе студенташ идеслу, коммунистически овмалаш дика йовзаедаьа, массехк хьалха хьийкта ух дола да цо. Коммунизм хьалхечни дика оамалаш хIара дийнахьарча вахаре — къахьегача, дешача, общественни балха, новкъосташца лелача, гонахьарча нахьа йоакхо ярда мара сагаца чIоагIлуш из. На кхета а деш делабу воспитателаш, классашта кулгалдераша дешархошцаре кхетама болх. Каст-каста къамаьлаш ду студенташца. Укх тIехкьарча хана чакхдаьхад царца «Социалистически нечахьалкхе хьахилари, цуи дуьен халкъашта юкъера бусамаш», «ХIанзарча хана къаман мукъадехара болаш», «Город дегIаяра йстоя», «Аз хестаю йоа Даьцо, хIанта кхоада хургьяр» яха а кхьадола а къамаьлаш.

Цул совгIа цхьаболча студенташца къаьст-къаьста болх делабу. А. С. Макаренкос балгадьхад масса а вагIоракьара саг дегIаоакхалгI дилла Iашшаухургдаc. аIараноца къаьст - къаьста болх беш ца хьаьча, иккш. Дешаргхой хIарене баналашка а кхетанга а хьежжа ца деххар кхоачашхора керда формаш лехаш, царех пайда воах а классай кулгалхой.

Училище традици а хиина дIадетад художественни самодеятельноста фестивалаш. Укх шера тхо кийчлуш да «Садрес Советски Союз» яхача фестивальга.

Студенташ каст-каста хул Лермонтовен Нурадиловен цIерагIча театрашка. Спектакльга хьежачул тIехьагIа аргистанца аIашагIкхийте хо йолш цар. Цо лакхбу дешархой эстетически кхетама боараш.

Интернационально кхетам балара дешашта кетаь гойтара агитаци а я училище. Оаха массе а хана эргайоах стендаш, тIехь-тIедье тIаеттаду «Тхо — интернационалисташ да» яха выставка. Цу деьнъе дешашта мога новкъостал ду библиотека болхлоша; кхетам балара хоададьча сахьаташка кийчлуча эша материалаш корж, дешарий конференцеш ю, книжкай выставкаш оттаю, литература обзораш ю.

Цахадлаш теркам чIебахийта деладу училище урокаш тIа дешархошта интернационални кхетам балара гIулакх. Эттара хьалха цо деккар кхоачаду общества дола Iалмай дераш Iомеача урокаше. Укхаза кагирхошта довзийт интернационални кхетам баларна дувзадеина дола В. И. Ленина балхаш, парте а пачхьалкхен а соцамаш. Иштта оаха царна довзийтад КПСС Нохч - ГIалгIай обкома X пленума соцамаш а.

Иштта делабу медучилище кагирхошта интернациональни кхетам балара болх.

Л. ЖУКОВИЦКАЯ,
[illegible]

МОСКВА. ЦIаккха а ца дайна сурт бIаргадайра дукхаь за йоаццаш столицерча дIаьхи кварталe бахача нахе: кабинина кузовкер юкъе йоаллача йоакха йоашача цвета дIатIадахаш грузовика водитель, къаьстта шой тайпара штепсель дIачухоай цо — соме электрокабель автомобилах дIахеттабенаб... Иштта заправляй цо советски конструкторашка хьахкача хIинзарча электрически автомобиля. Города чухьа мухьаш дIа-юха кхаьа лаьрхIа а грузовой электромобиль. 500 килограмм мукъ хьу цо. Сахьате 60—65 километр кхоь бу. 40 километр гайша йода.

СУРТА ТIА: электрически заправка еш лату автомобиля.

В. СОЗИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

КIАЛТОХАРГАХ ЛАТАР

Город Ореле чакхьъяьнай кхьлица болча спортсменаштеи командаштеи юкъе классически кьцане хIалтохаргах латара къалхоа моттиг яккхаьа «Динамо» общества Еррегроссийски Совета кагирхой хьаьаш.

Цу яхьашка дахьа лоацаш хилар Грозанера хьоча Iамчийнаш а. Тренера, СССР спорта мастера С. Абдуллаева кIалтохаргах лета Iомабача А. Дубаева, М. Диниева, А. Янсуева карагIдьлар яхьай призераш хьла. Иштта цар боккъо кьехкар ер бутт бовш г. Таллинe хургйолча «Динамо» общества Централии Совета кагирхой яхьашка дахьа лаца а.

С. ПАРЧИЕВ.

Б О К С

Дукха кьона спортсменаш аIашагIтехабар укх дешошка Грозне чакхьъеначa Нохч-ГIалгIай АССР кагирхошта юкъе боксах хьалхара моттиг яккхаьа йолча яхьаш.

Шо-шоай хозала категорешка хьалхара моттигер яьхар Абдулвахидов Мохьмаьд («Труд»), Гучигов Iийсe («Труд»), Хасбулатов Шамсаддина («Трудовые резервы»), Аллаханов Iумар (ДСШ), Юсупов Русланa (ДСШ), Осканов Русланa («Труд»), Мусаев Рашиднa («Труд»), Исмаилов Саид-Вала («Труд»), Эдисултанов Казбека (ДСШ), Калкутин Георгe (ДСШ), Гавриленко Сергеa («Трудовые резервы»), Хумпарев Вейсa («Труд»).

Цу республикански яхьашка къаьстта дика толамаш даьхар тренера, СССР спорта мастера А. Хериханова Iомабаь болча боксераша.

М. САЛМАНОВ.

ШАХМАТИСТИЙИ ШАШИСТИЙИ ЯХЬАШ

Шашкаш ловзара укх шера Нохч - ГIалгIай республикански ... хьалхара моттиг ... [illegible] ... «Спартак» ... спортивни обществера хьалхара разряд йолча Пасечник Ольга Федоровнас яьккхар. Кхьа кIоарогIа ... [illegible] ... Шашки мотт... А. ... КхоалагIча моттиге ... К. Гамзатова 7,5 очко гулдеш.

• • •

ЦхьоалагIча шоалагIча разрядаш йолча шахматистийта юкъе Грозне хьалхара моттиг ... укх дешошка шахматий клубе. Яхьашка дахьа лоацаш 70 спортсмен ... Швейцарски система ... укх. Хьалхарча туре ловзаьча 30 партех цаI ... таккхьаллар цхьаннa а ... Цхьадолча а ... моттига тайпа ... шоалагIа разряд йолча А. Григорьев ... шоалагIа разряд йолча А. ... турнире ... № 106 ... школе ... шоалагIа разряд йолча А. Чеченов хьалхара разряд йолча В. Агададаевa ловзаь партех. Цу аIашагIкхетарашка хоалло шоалагIа разряд йолча спортсменаша ... Яхьаш дIахо дIахьош я.

В. Жук-Трипольтов.

БIАЬСТАНАРА КРОСС

«Правда» газета праз яккхара йагIача атлетиках йола бIаьстан кросс хилар укх дешошка Грозне С. М. Кирова цIерагIча культурен садаIарен парке.

Кросса дахьа лоацаш хилар Грознерча предприятешкара, дешара заведенешкара 500 совгIа сиг. Кхаланхи мехкарийна бIаь метр гайша боада безаш бар, хIаьта маIа нахa кагий йахк—эзар метр.

Производствени коллективашкарча кхалнаха юкъе толача хье хьалхара моттиг шелкопроизводствени объединенерча спортсменкас Яловас яьккхар. Цуо 0,6 секундех мара тIехьаIисанвар шоалагIа моттиг яьккха Ленина цIерагIча мехкадьтта чакхдоаккхача заводера Магомадова. КхоалагIа моттиг горпромторга спортсменкага Романовайга кхаьчар.

МаIача нaха юкъe кросс хьалхе яьккхар «Грозторга» трестa спортсмена Шевцова. ДIахо йода моттигаш цу трестерча Образцовас Щербининaс яьхар.

Школай дешархошта юкъе хиинача яхье мехкарех хьалхе № 37 йолча школерча Канайнаьс яьккхар. КIаьнкошта юкъе хиинача къовсаме котало № 7 йолча школерчи Эрпанцевага кхаьчар.

Профессионально-технически училищай дешархой кроссе мехкарашта а кагийча нахa а юкъе хьалхе № 5 йолча ГПТУ веналецa яьккхар. Уж ба Пантелеевa Никифоровa.

Яхьашка хьалхара моттигаш яьхача спортсменашта дипломаш грамоташ, хIаьта коллективашта юкъе котало кьахкача Ленина цIерагIча мехкадьтта чакхдоаккхача заводa, № 6 йолча ГПТУ, Ленински района спортсмений коллективашта карара кара тела кубкош елар.

Х. МАГОМЕТОВ.

Доазол дехьара

ГЕБАГIАША ХЬАЛЛОАТТАЮ ХУНТА

1973 шера сентябрьски денташка Чиле вар со, цудукхьа дукха хIамаш бIаргадайнаd сона сайнга— переворот а, цунна тIехьа Халгьа цхьоагIой правительствана тIехьа лаьттараштa дукьала лелаьь репрессеш а. Цу цхьаь хиина хIама тезар чилийски общества еррига демократически тхалхешта, репрессеш тIаьхьено еррига политически общественни организацешта. ЗаконагIа яц хьиня хьакхайкьый Чиле къахьегамхой Едина профцентр. Цун моттиг дIалаьцай хунто яхар деш йолча профсоюзни марионеткаша.

ЦIаккха а кхеча хинна экономически халонаш тIекхьачай хIанз махка. Ткъаш массе а, вроловсельства, сентарIа оша товараш тоъац. Эша белча хьаьца хIама а яц, юрайчча дIадала ахча а дац болхлой, юкъерча классий аIалий.

Дукха ха йоацаш пресса тIа дийцар йоакха йоашача цхьан текстильни фабрика дасдаь тесаш. «Укх тIехкьерча етт бетта. — яхаш хьаш цо, — цхьаькхха заказ ккьачадаш сога. Болхлошта алаш дIадала цхьа турашк а доацаш се висачул тIахьагIа со беше вахечи. Эгитерча экономика министерствагa из дуьшилга могадаш сона. Цига аз гIулакх це малхора полковникага дIадийцачул тIехьагIа цо сона жоп делар: «Оашош Альенде волче хьака ийл телевизорш дIайоккха вла болхлошка. ХIаьта, нагахьа санна цар раьха болашш къамаьл доI, сога хоам бе Iа — цхьаьнеча - шипена оаха толаш тохаргья, вовкар сетуоргаь».

Тийша болх баьраша гебагIашна баьккхаб шоашта IаьIала керте оттарга бола мехь, хьал а гебагIашца лоаттаду цар из Iаьдал. Режие тийшача балхагIа Iазале оттаваьа Луис Корвалан — Чилерча демократически организацешта тIехьа леттача эттара амвительнегIа, популярнегIа, лерчатIа болча къовсамхоех цаI. Хунто набехта чукхессав Луис Корвалан шe цунах кхерандаьи из пайна гозма волаьмаьи.

Бахачен баьнничи бутеш бац Чилера дукха боккхий общественни деятелаш а. Цар беррига «бехк» фуб аьча, Халгьа цхьоагIой правительство хар хьаллоаман, шоай Даьхен дог цIена патриоташ уж лонна хилар мара ц... беш.

Хунта зуламаца аIалаш хьоаной деррига дунен тIа. Массе метте аIашагIа а екха болх беш я Чиле патриоташкарча солидарности комитеташ.

Солидарности болаш бераш летт Англе а. Дукхачча городашка хIанзале а массови протеста демонстрацеш хиинай. Ливерпулерча докерашa чилийски кемашта гIулакх де тетац, чилийски тIема комана ол лаьтта ремонт оецийтай Шотландерча портовикаша. Политически партеш, профсоюзаш, кагирхойи студенчески болами шахалаша ходлаибоиш бехке ду чилийски демократашта тIалоаттаду наьаш, террор социйтаьца, дIадех.

Майкл ГЭЙТХАУЗ,
Чилерча солидарности английски комитета секретарь.

ЗУЛАМАШТА БАЬ БАРТ

США-ра уголовни дунено «корта болаш дола гIулакхашта» ийлла бузаьмаш лаьттьалу дукхача правительственни кредитно - финансови организацешка, дукха хьадега ца доалш шоай подпольни бизнеса паргара дукха «мохалург ахчаш» а ийдеш. Цунна тешал ду американски корпорацено. Из зуламашта баь барт эттара шерагIа баьржаб, йолу «Нью-Йорк таймс» яхача газето. Нью-Орлеане аIашатIехьаьннача зуламеча дунена доал дерешa кагийча предпринимателашта субсидеш тела лаьрхIа йолча федеральни «ЗIамигача бизнеса администраце» моттигерча отделене фошад шера пийла вдаш хиццача Луизиана яхача штате йоккхагIйолча городе.

ГIуллахалечох, алхха укх тIехкьоца массеxк шера нью-орлеански мафена керте латтараша пачхьалкхен хазнера массеxк миллион доллар ийнад цу правительствени организаце юкъаройа а деш. Луизиане шера вейеш волча кафе хила пех цхьаьнехь П. Пренсон «юхалург» 210 эзар доллар дешад. Уголовни дунен йоккхийча «актаиша» Э. Марулло Дж. Лабоучере хIарана 100 эзар доллар ийнад.

Пачхьалкхен кхзнора уж ахчаш официально мафена тийнад зуламеча дунена керте латтараша шоай паргIат баьнача хьна лелаеча дикача гIулакхий бизнеса лаьрхIа, хадарра аьлча букланара клубаш, ресторанаш, гостиницаш е торгови гIулакхаш леладора. Маларра аьлча, цу ахчах пайда аьцаб «тIаьдача гIулакхкхе хьачa тоамболча «операцешка» боагIа иэз такхара.

Зуламхоша пачхьалкхен ахчаш ийбара процедура IаьIальатe этта хьалсда белгайоалар. «ЗIамигача бизнеса администраце» чиновникех цхьаьнне кабинете телефоно юкъъейеттеш гургаш бар, шоашта финансови новкъостал далга дехар зуламхоша. ДукхагIча дола циттачо раьза хиле моl лора йоккхо. Барт аIаттIехьбоалахьлаьга, массааз а яхар мо, хьем боалаш еррига формальностеш тоеалъеши дора. Цхьаьза, клиент кхерахлен гIулакхa леза юкъе ца бIаргавайта да лолохIаьча хьие, баьта барта кулг надара каьов пайда эцаш хиннабац Нью-Орлеанерча хьал дарий Iаькъа тIасча тесса йита латтача адамех.

Цхьа кредитни ведомства чиновник пешаьанхар ахчаш дукхало — телефон а теха дийхача ах миллион гаргача долларe. Цо из дийча тегадьц. Цхьадолча цу шоалагIча дийнахьа ... доакаш вола гIулакха тIера вар директорски кабинете кхайча дIачу а валла, цига, цо цe дийкачoг. «Бостонца ... болхбe цул».

«ЗIамигача бизнеса администрацеара» зуламеча дунен бувзамаш хьагуча из доалаш кьа а дукхаь ка яккха мегар. нагахьa санна цхьа гIулакх нийслоша дишадерьe. ГIулакх мистад аьча, клиентех дукхачарна «кораатIа а баьина» деккар цадекана хиинаб, юкълур айла хиина аьча дIетакхалаш. Кредиторай хьалча хьал тIа эттаб. Вашингтоне дIахьхийтица бухгалтерски отчеташка дахаре цивари аIашагIадоарIа дишадеа.

Халахетар дале кхераш, совгIа гIаь-тета ца хулайташ бехк баьнача учреждениера штаташ хуеца лаьрхIад столицерча IаьIаладора. Из бахьан доагш отставке цахаваш кьанаваш мафена шоаш хьача «гIулакхех» доашаьи кхааш йиIаь 600 гаргга чиновник, цу даьгьe директор а, Вашингтонера вонача хердача директора У. Сарфина лоп дешад цийтa тийша дIаеснача учрежденера гIулакхаш лорIадаха.

Цхьа ха яьнача гIалла къаьмара журналистии хьежаб Луизиане гIулакхаш мишта лел. ХIанз, хеда директор венамул тIехьагIа, мафена «юкъара дуйа дола пособеш» кхьмeттел алсамдаьнна а хиннаьа. Иштта цхьаь Люццу якачоп 200 эзар доллар таь ахьой, хIаьта Нью-Орлеане боахаш болча гангстераште нежарашта ГIаргаIарна «юхалург» 325 эзар доллар дешад.

Нью-орлеански кредитно-финансови учреждене куст дола «операцешш» боаьонца хьагучаьньэшкаьл тIахьагIа, уж теакха ца йоалагIна яьнна аIамигача бизнеса гIулакхашта йола эккьхий палате подкомисси. Законодателаша цу цхьан дахна лаьрхIад «ЗIамигача бизнеса администраце» цхьабоала ... гIулакхаш мишта лел хьаже. Подкомиссе членай саматъухаш хиннаб бIеха гIулакхаш бо кьониа шеаш мадарра дьагучадаьннад. Ужжамо зуламаш хьагучадаьхад кIеззигагIа даьхадале а мехкарча 30 городе.

Хоам бу, укх гаргтарча кано подкомиссе белийна яьнача пачхьалкхен ведомства зуламача дуненнара бувзамаш лураа йолалургиларах. Федеральни учрежденей чиновникаша мафена керте латтарашца аIашагIбехна барт мишта сонабулургбий - боний — ала хало да. Луизианерча судебни Iаьдалий кхийlах цхьанне хьахайкадьчох, «аIаштIехьаьннача уголовни дунен вовдействи мукъа йола США-ра деловйя политически вахара сферaш геттара кIезига из».

НЬЮ-ЙОРК.

И. СЕТУНСКИЙ,
ТАСС корреспондент.

АРЕ. Цхьан хана тоаечча хиина 300 эзар саг вахa Суэц яха город 80 процент йохаьий. Цхьаккха дIа дац израильски бомбанеш сьаридамоа гештдаь (сурта тIа).

ХIана укхаза шерра дIадоладенад уж юхаметтатоттадара балхаш, наьдаьаш тоаду, коммунальни лилеш йоккхаш латт, дIадоах дохадаь цIенош чухьарца гуйцаш, керда эздаенш хьалъара найдаш цIенхьа.

ГаьIа яц цо хиинача тайпара Суэц юхаметтатоаргIйола да.

БТА—ТАСС сурт.

ЛОР

Укх шера 30 шу хул кун Къона яле а Евлоева Халите Лида Карабулаке массанe сийдеш я. Укхйоа дьь а Iад кун сий, Дийна йоа ца колеча Яндре, ПхьалахкьоагIй Юрта, иштта кхычахьа. Наьха укхащIенол велара доратии хьалхаре къаьлмахарах даьнахд цо из сий.

Халата Лида шуьтер-гIаш колле я. Ялх шу хьалхагIа Орджоникидзески медицински институт чакх а яьккха дIакьохоеш «Сунжанефть» НГДУ медсанчасте ера цо. Дукха ха яйле гоьйа йакхье курсанийн хьашаьи Лида. Уи чекф а яьа иэа ... Карабулаке цIеет из. Лидайца цхьана укхаза болх беш я Крейко Валентина. Тхьо шу дIадоаьхад ... балха. Цоаде ... цIенана ... пиши а.

Дукха да Халате Лидий гIулакхаш ... а ... больнице, делаьал тIехьагIа ... хул из. Хьинаре дахьа лоаш цо общественни вахаре а. Цахаддаш цхьь шера «Сунжанефть» НГДУ медсанчаста профсоюза местни комитете хержай, хIаьта укх шера из местни председатела заместителахa хержай Лида.

«ЧIоагIа безаме, ловий сиг а дика лор а я», — йоах цу. цах уналоша эрсеча Л. Холемовас, украинца Л. Фоменкос, гIалгIача М. Цуровас. Цар вахар кхерам тIаьхьатташ дар, хIана уж могаш да. Халата Лидица цун новкъосташен чигкхочаш даьа цар. чIалалIено юхаметтаеттаяра. Дег тIара баркал йоах цар доршта.

А. ВАКАЛЮК.

ДАЙ ЛЕХ ЦО

Казахски ССР Кокчетавски областерча Арыкбалыкски районе вахача Безавтиный Султан Сергеевичагара шой дай, вошашьалдхар дехаш кехьадеша «Сарвало» редакцега. Из вахa лоне кхьа тох.

«1944 шера февраль бетта Казахстане дIадолашш воакъа хьахьшера къаьстаь со. Цу хана са 2—3 шу хиннад. Цул хьалха хиина цхьадола хIамеш дагадоагIа сона.

Арахьа лотаьча цIера гемахьа гобеахаш кхуерча тIа Iо а яьна аьрда кoт боагабар са. Дас цу цIера тIера хьалa йийца кьатIайийхача кхалсаго шуша чу ена нолхаш хьехкар ца сина. ТIаккха тхьовесалла теркалош сона юхе ваьтIар да. Цу даьа дена са аьрда кога тIа ... хиина мув ба. Тхо дьхьача долача цIенолгашта юхха пехарии яр.

ДагадоагIа даьнца тхьовна хиина тIеххьара сахьаташ. Мамиликакъа вокзала юхе цхьа базар яр, юхxe гIоала дIа-юха улар паровоаш. Цхьаннахьа хана аьчна тха да дIакъасташ зийлхача ланас ма велха аз ... хьона ахам хьийста а дагадоагIа сона. Цига тулламенне къьастер-со дезаьех. ТIайна Iовежа удачара хьаа а йица цхьаьн эрсий кхалнaха са больнице ингар а дилденнадаш сона. ХIаьта цул совгIа дахьта дагабоагIаьаргболаш фоарте тIа аьрда агIера хьа кIаьа боаллаш а ва со».

Нагахьа санна Султанa ла-оана е вешa болаш бале е гаргарча наха из хIаьма дагадоагIa редакцега хоам бар дех оаха.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14 март

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Вoсбола телевидени. ГIийрайнара гимнастика. 9.20 — Кердадераш. 9.30 — «Советски характер» яха телевизиони очерк. 10.00 — Пистоленко. «ЛагIаш» яха телевизиони спектакль, «Сатайка пристань» яха 4-гIа серь. 16.30 — Передачай программа. 16.35 — Шахматий школа. Шахматистий - разрядникий класс. 17.05 — Дешархошта. «Дена хьо тха илли» яха фильм-концерт. 18.05 — Литературни аIашагIкхетар (нохчий меттала). [illegible] ... 20.10 — Шоапа. Бераш. 20.30 — «Старт» яха телевизиони спортивни журнал.

15 март
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Воcбола телевидени. ГIийрайнара гимнастика. 9.20 — Кердадераш. 9.30 — Дешархошта. «Чатайгород». 10.00 — Пистоленко. «ЛагIаш» яха телевизиони спектакль. «Юхахьовача» яха 5-гIа серь. [illegible] ... 21.00 — «Хьа». Информационни программа. 21.30 — Воcбола телевидени. Кагирхой программа. 22.30 — СССР-а халкъий Iаш 3-ча спартакиада. [illegible] ... Передачай программа.

II ПРОГРАММА

19.30 — [illegible] ... 20.30 — Вай советски наьх за. «Нечинстройтреста» объединени.

РАДИО

14 март

6.20 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала). 7.30 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Дагестански композитора Ширвани Чалаева лакхараш (эрсий меттала). 16.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.15 — «Берий хьакъехьа» ... (гIалгIай меттала). 16.30 — «Вохклой вахар» яха радиогазета (гIалгIай меттала). 16.50 — ... [illegible] ... 18.00 — ... (нохчий меттала).

15 март

6.20 — «Юртара тIейра» (эрсий меттала). 7.30 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Городех йола ... (гIалгIай меттала). 8.40 — ... [illegible] ... 16.00 — Депутата хьакъехьа йола дуцараш (нохчий меттала). 16.15 — ... [illegible] ... 19.00 — ... (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республикана гIоалаш Грозне хунцарнурч моркаж а болаш, лоадама боечан а йоацаш, малхбоалехьара муж а хьекхаш ха хила а фетара температура республикана гIоала 1—6, Грозне 3—5 градус йовхал болаш хила а тарлу.

Кхоана лоацеи ... моркаж а болаш, лоадама боечан а йоацаш, цхьадолча моттигашка доха а доалаш. Бе-бена вагIорахьара муж а хьекхаш ха хила а фетара температура бийсашка 1—6 градус шелал, дийнахьа 2—3 градус йовхал болаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 14 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-30-11; жоапаве секретара — 3-34-38; партийни вахара культуран отделан — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-39; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделаш бухгалтерия — 2-80-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 14 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-39; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-80-71.

Газет арахьa цIочаш ... [illegible]

С04127. «Грозненский рабочий» издательство типографи, Революци проспект 39/4. Типография изд. «Грозненский рабочий», проспект Революции 39/4. Заказ № [illegible].